DUMITRU RADU POPESCU

Pisica în noaptea de Anul Nou

personajele :

— Aurel
— Platon
— Victor
— Mama
— Gilda
— Octavia
— Veturia
— Elizeu
— Ion
— Tudor
— Livia

PROLOG

Petrecerea e în toi. Aurel, urcat pe un scaun, cu o furculiță în mînă, dirijează ; toți îl privesc și cîntă Traviata *act. I).*

Zorile pe cer se-arată,
Este vremea de plecare.
Mulțumim, preascumpă doamnă,
De serbarea ce ne-ați dat.
Zorile pe cer se-arată,
Munca în oraș începe
Și noi nici nu ne-am culcat.
Este vremea de odihnă
Ca să prindem noi puteri,
Și astfel vom fi în stare
Să reîncepem noi plăceri...

PLATON *(precum Alfredo)* :

Amor, amor ce farmecă
Și-mi stăpînește ființa mea întreagă,
Tainică vrajă, tainică suferință.

AUREL : De ce cînți pînă nu-ți dau intrarea ?

VICTOR : Mai bine jucăm „capra din insulă", e o piesă care pe mine întotdeauna mă amuză.

AUREL : Mamă, de ce nu împarți cu noi bucuria noastră ?

MAMA : Aurel, știi foarte bine că eu n-am ureche muzicală...

GILDA : Nu-i adevărat, cu tata obișnuiai să cînți...

MAMA : Lasă, cîntați voi, eu sînt mulțumită dacă v-aud.

OCTAVIA și VETURIA (Traviata, *act. II)* :

Noi sîntem țigăncușe venite de departe,
În mînă, ca-ntr-o carte, citim în viitor,
La fel citim în stele,
Nimic nu ni se-ascunde
Orișicînd și oriunde, prezicem tuturor.

VICTOR : Zău, „capra în insulă“ e mult mai amuzantă decît *Traviata*... Sau să auzim maximele unchiului Elizeu... „Astă-vară am prins la mare un cal de mare și-acum e la uscat“...

ELIZEU : Nu... „Și-acum e la călcat.“ Nu-i o maximă, e un procedeu de a formula paradoxal o...

AUREL *(se piaptănă, în mîna stîngă ținînd o oglindă mică)* : Întotdeauna cînd îi aud pe unii filozofînd și spunînd prostii sau maxime cu cai verzi de mare pe pereți, zic după fiecare vorbă a lor : cu izmene, fără izmene, cu castraveți, fără castraveți, cu nasturi... Și e foarte amuzant...

ELIZEU : E amuzant să rîzi de mine ?

AUREL : Nu de tine, în principiu... Uite, recită dumneata o poezie, oricare, și eu o distrug prin patru vorbe... Hai, din *Hamlet*, bunăoară...

ELIZEU : „A fi sau a nu fi...“

AUREL : ...cu izmene. *(Rîde cu hohote.)* E un joc, dar e teribil. Tatăl nostru carele ești în ceruri, cu nasturi, dă-ne nouă, fără nasturi... *(Rîde singur, distrat.)*

GILDA *(lui Platon, arătîndu-i sacoșa pe care acesta o ține mereu legată de mînă)* : Ce-ai în sacoșă, aur, de n-o pui jos ?

PLATON : Am o pisică...

GILDA : S-o văd...

PLATON : Nu, că e beată cui... I-am dat coniac cu pîlnia, să simtă și ea în noaptea de Anul nou binefacerile alcoolului... Și să viseze.

AUREL : ...cu izmene... *(Rîde cu hohote. În fața lui Platon, pisicii.)* Dansați ?

PLATON : Cine, eu ?

AUREL : Nu, pisica... *(Ia sacoșa din mîna lui Platon și începe să danseze cu ea.)*

ION : Parcă miroase ceva, nu cumva pisica...

PLATON : Ea visează acum... Să-i cîntăm din *Traviata.*

AUREL : Cîntă, s-o distrăm... *(Dirijează, dansînd.)*

PLATON *(precum Gaston, din* Traviata) :

Din Madrid au sosit matadorii,
Cei mai strașnici dintre toți toreadorii,
Veți vedea cum Parisul petrece în iubire,
Nimeni nu ne-ntrece,
E o poveste“...

(Ia sacoșa de la Aurel și fuge în bucătărie.)

VICTOR : Liniște ! Jucăm „Capra din insulă“. Prolog : Într-o insulă se aflau trei inși. Aveau o capră, care le dădea lapte ; îi hrănea. O păzeau pe rînd. O mulgeau pe rînd. Alaltăieri unul — eu, bunăoară —, ieri, altul — Ion, bunăoară —, azi, el — Aurel, bunăoară. Și Aurel, seara, vine de la cîmp. *(Îl face pe Aurel să mimeze că intră pe ușă, venind de la cîmp.)* Eu îl văd și-l întreb : Unde este laptele ? Și Aurel îmi răspunde :

AUREL : Care lapte ?

VICTOR : Și Ion :

ION : Laptele caprei.

VICTOR : Și Aurel :

AUREL : Care capră ?

VICTOR : Și Ion :

ION : Capra ce-o avem noi și cu care ai plecat azi de dimineață la păscut. Îți amintești ?
VICTOR *(lui Aurel, șoptit)* : Zici : da.
AUREL : Zic : da.
VICTOR *(lui Ion, șoptit)* : Tu întrebi : Ei, atunci unde e capra ?
ION : Ei, atunci unde e capra ?
AUREL : Care capră ?
VICTOR : N-am avut nici o capră ?
ION : Ba da.
VICTOR : Nu tu, el răspunde. Deci : n-am zis noi că fiecare să ducă la păscut capra într-o zi și s-o mulgă, să avem lapte și s-o păzească să nu ne-o mănînce lupul, sau să ne-o fure cineva ? Este ?
AUREL : Este.
VICTOR : Nu m-am dus eu cu capra la păscut în prima zi ?
AUREL : Ba da.
VICTOR : Nu s-a dus el *(îl arată pe Ion)* a doua zi cu capra la păscut, și-a venit seara cu laptele ?
AUREL : Ba da.
VICTOR : Și a treia zi nu trebuia tu să te duci cu capra la păscut ?
AUREL : Ba da.
ION : Și te-ai dus, azi...
AUREL : Da.
VICTOR : Ei, atunci unde este laptele ?
AUREL : Care lapte ?
VICTOR : Laptele caprei.
AUREL : Care capră ?
PLATON *(intră. Precum corul toreadorilor)* :

În Biscaya a fost odată un tînăr matador temut,
Brațul tare, ochiul ager, iar în lupte neîntrecut.
De o tînără andaluză ca un nebun s-a-ndrăgostit...

VICTOR : Ai o voce !... Mai bine ai cînta ceva din *Tosca.*

PLATON : Eu nu știu ce te distrează pe tine povestea cu capra.

ELIZEU : Nu fabula în sine îl amuză, ci limbajul fabulei...

GILDA *(precum corul toreadorilor)* :

Dar frumoasa lui, ursuză,
Iată, astfel i-a vorbit :
Vreau să văd de poți răpune
Patru tauri într-o zi.
Ca răsplată îți voi spune :
Mîna mea a ta va fi !

PLATON : Da, răspunde el pe dată,
Și-n arenă s-a și dus ;
Patru tauri dintr-o dată
Brațul sprinten i-a răpus.

VICTOR : Mamă, nu te distrează deloc noaptea aceasta, te gîndești cumva la tata ?...

PLATON : Plin de lauri, el, pe dată,
Către mîndra-i s-a-ndreptat ;
Ea atuncea, drept răsplată,
Inima cu drag i-a dat.

AUREL *(dirijor)* : Să reluăm de la... „zorile pe cer se-arată...“

VICTOR : Mamă, da ?...

Luminile se sting sau se aprind ciudat, ca într-o coborîre în interior. Moment de liniște. Un fel de stop-cadru cinematografic.

În atenția regizorilor : se poate juca piesa și fără prolog. Sau se poate, prin pantomimă, sublinia prologul. Las regizorilor libertatea să facă exact cum doresc.

Seara Anului nou. O încăpere cu mai multe uși. Într-un colț, un brad. Barbații pun vin în sticle, din damigene. O ușă e mereu solicitată : dă în bucătărie. Se aude zgomotos apa trasă la W.C. Lumina se stinge în spatele ușii de unde vine zgomotul. Această ușă se deschide și apare, în halat alb, Platon.

PLATON : Pardon ! *(Vrea să pună mîna pe o damigeană dar renunță, cum renunță să ajute și la împodobirea bradului. Evident, nu-și găsește locul.)* Pardon *(îi spune și lui Victor, cînd vrea să ia damigeana).* Pardon... *(zice și cînd vrea să agațe o bomboană în brad, și bomboana cade).*

OCTAVIA : Se vede că ești îndrăgostit... *(Scuipă în batistă, și va scuipa mereu.)*

PLATON : De ce ?

OCTAVIA : Nu-ți găsești locul, încurci borcanele...

PLATON : Care borcane ?

VICTOR *(strigă)* : Gilda ! Gilda ! *(Apare Gilda din bucătărie.)* Ia-l pe tîmpitul ăsta de-aici și du-l la bucătărie să frigă curcanul.

PLATON *(aude)* : Dar nu sînt tîmpit...

VICTOR : Știu, ești îndrăgostit de Gilda. Dar toți îndrăgostiții sînt tîmpiți.

PLATON : Dar nu sînt nici îndrăgostit de Gilda...

ELIZEU : Ești timid, de n-ai curajul să mărturisești ? Te știam om cu umor.

PLATON : Am umor, dar asta nu înseamnă că trebuie să fiu îndrăgostit de Gilda.

VICTOR : Atunci îmi retrag cuvintele : nu ești tîmpit. Eu, de fapt, am spus : cine este îndrăgostit de Gilda e tîmpit. Repet : de Gilda ! Dar dacă spui că nu ești, atunci e altceva. Totuși, du-te cu ea și frigeți curcanul. Nu te supăra, ne cunoaștem de la rugby, am jucat împreună... Atunci țineam la tine, acum nu te pot suporta. De cînd ai devenit director, nu te pot înghiți. Nu înghit directorii.

PLATON : Dar eu sînt directorul spitalului de nebuni.

VICTOR : Dacă mă iubești, du-te de frige curcanul...

PLATON : Cu plăcere. Eu gust spiritele... Gilda, te urmez... *(Pleacă în bucătărie. Deschizîndu-i ușa, zice, precaut.)* Pardon...

AUREL : Am terminat ! Acuma ce-o să facem pînă la miezul nopții ? E de-abia șapte. Vreți să batem o carte ? *(Se așază la masă, împreună cu Elizeu.)* Șeptici ? *(Lui Victor.)* Nu joci ?

VICTOR : N-am timp.

AUREL : Dar ce faci ?

VICTOR : Nu fac nimic : stau.

AUREL : Spiritualule ! De ce nu-i suferi tu pe directori ? Asta-nseamnă că nici pe mine nu mă suferi, că și eu sînt director.

VICTOR : Știu : doar ai cumpărat doi brazi. Unul pentru Moș Crăciun, și altul pentru Moș Gerilă. La Crăciun, cît timp mama și mătușile au făcut pomul de Crăciun, tu ai pus bradul celălalt în balcon, să vadă lumea că nu ții Crăciunul, că aștepți Anul nou. Hai, joacă șeptici cu unchiul Elizeu, știu că nu poți sta nici un moment : tu mereu ești activ,

mereu trebuie să faci ceva. De parc-ai avea limbrici. *(Se aude soneria de la intrare.)*

ION *(intră; e în pantaloni scurți)*: Am vorbit cu cei de la Teatrul de păpuși. Mi-au promis că ne trimit și nouă astă-seară pe Moș Gerilă. Am și plătit. Ca să fiu sigur.

AUREL: Ce distracție stupidă: să chemați pe Moș Gerilă într-o casă unde nu sînt copii, numai adulți.

ION: A fost dorința Gildei.

AUREL: Sper că Gilda n-o să se încurce în noaptea asta chiar cu Moș Gerilă. Moș Gerilă de la Teatrul de păpuși. Nu-i ajunge directorul spitalului de nebuni?

MAMA: Aurel nu vorbi așa!

AUREL: De ce, mamă? Glumesc... *(Lui Ion.)* Joci? *(Ion aprobă.)*

MAMA: E sora ta...

VICTOR: Glumește! Culmea! Frati-meu glumește! În sfîrșit, am început să înțeleg și eu cum stăm cu absurdul în literatură! *(Lui Elizeu.)* Unchiule, cum e cu Kafka, cu Joyce, cu Proust? Hai, dă-ne o lecție de snobism! Trebuie să fim și noi la curent, sîntem oameni subțiri... Directori...

ELIZEU: Mai bine ne-ai aduce niște țuică...

AUREL: Aduc eu... *(Merge în bucătărie și revine cu o sticlă.)*

VICTOR: Ioane, frati-meu cred că are limbrici! Tu, ca doctor, ce-i recomanzi? Vanitoșii sper să aibă niște limbrici speciali, așa că ai grijă! *(Aurel toarnă în pahărele țuică și apoi se așază la masă.)* Beți, mîncați, jucați șaptici! *(Face o cruce asupra lor.)* Ca să nu se spună c-ați terminat de pomană învățămîntul superior! *(Merge lîngă brad.)* Mamă, spune drept, tata a murit?

MAMA : De ce mă-ntrebi ?
VICTOR : Fiindcă te-am mai întrebat și niciodată nu mi-ai răspuns precis : da sau ba ?
MAMA : Fiindcă n-am știut...
VICTOR : Tu întotdeauna ne-ai mințit, mamă... Dar ne-ai mințit frumos, ca să nu ne faci să suferim... Eu nu l-am cunoscut, eram prea mic... Știu doar de la voi că purta mustață și avea șase degete la mîna stîngă... Aurel zice că e mort...
MAMA : O fi... Au trecut foarte mulți ani... Cei care-au fost la pușcărie ca el au fost eliberați și-au venit acasă... El n-a venit... O fi mort...
VICTOR : O fi... Dar Aurel e sigur că e mort. De unde are el certitudinea asta ? *(Lui Aurel.)* Directore, te ocupi de spiritism ?
AUREL : Șapte ! Am cîștigat ! V-am băgat robi.
VICTOR : Excelența-voastră nu aude ?
AUREL : Nu aude toate obrăzniciile ! *(Se aude soneria. Victor deschide.)*
OCTAVIA : Tu, mîndru-i Tom Jom ălista la televitori !
VETURIA : Ie. *(Au intrat amîndouă pline cu pachetele.)*
OCTAVIA *(tuturor)* : Și n-are decît 35 de ani ! Dar ce-i de-i strîmb așa de șale, e cocoșat ?
VETURIA : D-apoi eu de unde să știu ?
OCTAVIA *(lui Victor)* : E cocoșat ?
VICTOR : Întreabă-l pe director *(îl arată pe Aurel)*, el știe totul.
OCTAVIA *(lui Aurel)* : E cocoșat ?
AUREL : Nu e.
OCTAVIA : Nu e, dar cîștigă șapte mii pe lună, că face și plăci.
ION *(Octaviei)* : Cum e afară, frig ?
OCTAVIA : Nu-i frig, da-i plin de milițăni, de parc-ar fi ieșit toți la biserică. Acuma sînt, sara, cît îi vede

lumea, că la noapte parcă văd că te poate omorî hoții și nu e nici un sfînt de milițian pe floaștăr... *(Trece lîngă brad, cu Veturia.)* Auzi, tu, trecu peste linia-ferată o femeie cu pită într-o coșarcă. Și-a izbit-o trenu și i-a desfigurat fața.

VETURIA : Ie.

OCTAVIA : A urîțit-o.

MAMA : Și-a murit ?

OCTAVIA : A murit. Păi, e și normal, dacă te izbește trenu.

AUREL : Dar era tînără sau bătrînă ?

OCTAVIA : Tînără, avea cin'zeci de ani.

VICTOR : Livia, nevastă-ta, unde e ?

AUREL : La bucătărie.

VICTOR : N-am văzut-o cînd a venit. Unchiule, de ce te-ai mutat la București ?

ELIZEU : Acolo sînt mai multe șanse pentru un literat : edițiile, revistele, televiziunea, radioul.

ION : Adică sînt mai multe grăunțe...

ELIZEU : Da, dacă vrei. Și-apoi : scapi de bîrfa provinciei. Bucureștiul e mare, te pierzi... Sînt mulți rechini, literați vreau să spun, care se mănîncă între ei... Asta nu-i împiedică să fie buni amici. Pe cînd în provincie spiritul e mai provincial : dacă te războiești cu unul, trebuie să nici nu mai vorbești cu el ! În București e un alt spirit, mai european.

ION : Văd că publici mereu, ești activ.

ELIZEU : Chiar citești ce scriu ?

ION : Nu. Eu nu citesc revistele, le răsfoiesc. Ca să fiu la curent. Pe tine de ce să te mai citesc, doar te cunosc.

VICTOR : Eu îl citesc. E un critic care s-a impus...

ELIZEU : Mă măgulești...

VICTOR : Nici vorbă. Critica fiind un oficiu — cum ziceți voi, oficiul critic —, un oficiu, cum zic eu, de împărțit injurii și laude, te-ai impus ! Ești gălăgios. Și critica e gălăgioasă, ca o fanfară. Parazitezi, unchiule, parazitezi, faci carieră ! Te-ai și îngrășat parcă ! Așa-i stă bine unui toboșar : gras și frumos ! Nu de pomană critica e fanfara literaturii ! Fă burtă, nu te lăsa ! Un om cu burtă întotdeauna e un om fericit !! Uită-te la frați-meu !

AUREL : Mamă, trimite-l pe zurbagiul ăsta la bucătărie !

MAMA : Victore, ce faci ?

VICTOR : Discut, mamă. Și mă simt foarte bine. Cine nu se simte, să se ducă el la bucătărie !

ION *(lui Elizeu)* : Am auzit că te-ai dus la București și fiindcă te-ai încurcat cu o jună...

ELIZEU : A, o fantezie de vară...

ION : O jună studentă, nu ?

ELIZEU : Da... Am fost cu ea la munte, la mare, în deltă...

VICTOR : Și ce-ați făcut ?

ELIZEU : Am făcut împreună un copil din flori.

VETURIA *(la brad)* : Bărbatu-meu, Costăchel, cîștigă foarte bine la C.F.R. Vreo două mii. Tocmai ziceam și eu să mă duc la școala lor de împiegați. E bine la C.F.R. Te plimbi cu trenul de pomană, prin toată țara. M-aș plimba cu Costaiche prin toată țara... Eu lucrez la poștă... Pe vremuri eram proastă, în concediu mă duceam la mama acasă, în sat, și stam toată vara cu ochii în mărăcini. Niciodată nu m-am dus la mare. Acuma nici nu pot să mai merg, sînt bolnavă de nervi.

OCTAVIA : Te iei după doctori ? Niște mincinoși.

VETURIA : Ba nu, sînt bolnavă de nervi. Am astenie. Așa mi-a spus : astenie !

MAMA : Trebuie să nu te enervezi, Veturio.

VETURIA : De vreo lună sînt foarte calmă. Soțul meu, Costaiche, e foarte taciturn. Cînd sînt supărată, sau răcită, simt că îmi fug ochii. Mai ales stîngul ! Și mă uit cruciș.

PLATON *(vine din bucătărie)*: Unde e telefonul ? A, da. *(Merge la telefon.)*

VETURIA : Ăsta cine e ?

OCTAVIA : Un domn mare : e directorul spitalului de nebuni.

VETURIA : Și ce caută aici ?

OCTAVIA : Îi face curte Gildei.

VETURIA : Nebunei ăleia ?

VICTOR *(care a auzit, zice pentru el)*: Da, nebun la nebun cu bucurie.

PLATON *(la aparat)*: Garda ? Sînt aici, desigur... Dacă e ceva grav, mă anunțați... Nu, deocamdată, nimic... Am să vă chem, eventual... Acasă o să merg mai spre ziuă. Da... Depinde... Cu mașina... Să fiți pregătiți, noi n-avem niciodată liber... Cazurile nu țin cont de sărbători... La revedere. *(Închide.)*

ION : De ce-ai venit în halat ?

PLATON : Fiindcă sînt de serviciu în noaptea aceasta și oricînd pot fi chemat... Și halatul e alb, nu-i plin de microbi... La noi nu sînt microbi... Și spitalul nostru e atît de aproape...

VICTOR : El e mereu în exercițiul funcțiunii. Și cînd doarme e director. N-aveți „microbi", dar aveți ceva mai grav... Și Aurel e director și cînd joacă șeptici. El trebuie să cîștige... Să ne bage robi. Cum cîștigă și cînd are accidente mortale în combinat. La tine, Platon, cînd moare cineva, nimeni nu-i vinovat. Și la frați-meu e la fel. Alaltăieri a murit un mun-

citor, şi altul a rămas fără o mînă. Nimeni nu e vinovat. Destinul !

VETURIA *(lui Platon)*: Cred că dacă nu mă căsătoream, niciodată nu mă îmbolnăveam. Eu fusesem sănătoasă. Nu mă durea capul deloc. Şi rîdeam de alea pe care le durea. Acuma mă doare dacă stau în curent. Mi-a intrat un reumatism în tot organismul. Am mers în rochiţă pe motocicletă. Cu Costaiche. Şi mi-au ieşit băşici la nas, de curent. Ei, mă căsătorisem, şi eu nu ştiam ce-i aia durere de cap. Pe urmă m-a durut.

VICTOR : Frati-meu joacă şeptici, ce-i pasă. A omorît un om, l-a îngropat azi frumos, cu primă de la sindicat şi cu fanfară, şi toată lumea a zis : ce director bun avem, să-i dea Dumnezeu sănătate !

AUREL : Da' ce, l-am omorît eu ? Accidente de muncă sînt în toată lumea.

VICTOR : Trebuia făcută o groapă de ciment unde să se facă proba agregatului. Nu s-a făcut. S-au făcut economii. Ca să se depăşească planul ! Şi-a murit un om. Omul nu contează, el nu-i trecut în planul de economii.

AUREL : Inginerul de sector n-a făcut groapa de ciment, nu eu.

VICTOR : Va să zică, nu tu l-ai omorît, inginerul ! Perfect. Dar atunci de ce l-ai îngropat tu, de ce te-ai simţit tu responsabil să-i „reabilitezi memoria" ? De ce nu-l tragi la răspundere pe inginer ? Muşamalizezi totul ca să nu se răsfrîngă şi asupra ta vina, să nu se spună că la tine în combinat se întîmplă asemenea fapte... Pentru gloria ta...

GILDA *(a intrat şi-a auzit)* : Gata, gata, gata ! M-am săturat de voi ! Treceţi şi puneţi masa, hai, voi, bărbaţii ! Măcar în noaptea Anului nou să nu vă mai aud !

VICTOR : Așa să strigi la Platon, nu la mine ! Eu am ureche muzicală și aud foarte bine.

OCTAVIA *(lui Platon)* : De ce să strige la tine, te mă-riți cu ea ?

VETURIA : O iubești pe Gilda ?

PLATON : N-o iubesc propriu-zis numai ca femeie, o iubesc și ca pacientă. Cred că-i o erotomană care...

GILDA : Taci din gură, Platon, toată lumea te știe cît ești de tîmpit ! Nu nebun, tîmpit. Sau dacă e cineva nebun aici, tu ești !

MAMA : O, Doamne, nici o zi nu e curată, nici una... *(Pleacă în bucătărie, foarte tristă.)*

GILDA *(lui Platon)* : Ai venit aici, te-am primit, o să mănînci bine, sarmale, curcan, o să bei vin și-o să ne cînți din fluier. Ăsta e programul tău, respectă-l !

OCTAVIA : Gilda, nu vorbi așa cu un cavaler...

GILDA : Vorbesc cum îmi place. El știe că n-a venit la mine ca un cavaler, a venit ca la o tîrfă, așa că-i vorbesc ca o tîrfă... Asta sînt, și altfel nu vorbesc.

OCTAVIA : Gilda dragă...

PLATON : Lăsați, eu nu mă supăr... Eu am experiență, am văzut multe... Gilda e supărată, deși nu știu de ce...

GILDA : Nu sînt cumva nebună ? Tu, ca director...

PLATON : Eu am umor. Am văzut mulți nebuni autentici și știu să-i depistez pe nebunii falși. Căci sînt și nebuni falși, cum sînt și bani falși !

VICTOR : Uite un înțelept !

ELIZEU : Eu mă duc să pun farfuriile ! Mi-e foame ! *(Iese.)*

PLATON : Dacă vrei, orice nebun e un înțelept. În felul său. Eu am supraviețuit multor nebuni, așa c-ar

fi greu de spus care nebun a fost sau e mai nebun ca mine ! Adică vreau să spun că din moment ce toți nebunii sînt pacienții mei, eu sînt mai puțin nebun ca ei. Dacă-i înțeleg, și-i suport.

GILDA : Sau mai nebun ca ei. Din moment ce ești directorul lor. Te-am văzut și cînd am fript curcanul...

VICTOR : Măcar l-ați fript bine ?

GILDA : Tu n-ai de unde să știi dacă l-am fript bine sau nu, nu te pricepi !

VICTOR : În familia noastră, te pricepi tu și pentru mine.

PLATON : Ca să vă-mpăcați, să fie o atmosferă cordială, vă pot cînta ceva la fluier...

AUREL : Cîntă, cîntă ! Eventual, o sonată !

PLATON : De ce nu ? *(Scoate fluierul și începe să cînte.)*

ION : Nu cînta ! N-ai voie să cînți în casă.

PLATON : De ce ?

ION : Trebuie întîi să plătești taxă pentru compozitori. Nici în baie nu mai ai voie să fluieri, dacă n-ai plătit taxă pentru compozitori... E lege.

AUREL : De-am asculta de legi, am da faliment.

ION : Eu știu că tu niciodată n-asculți de legi, d-aia ești un faliment...

AUREL : Nu rîd de glumele tale în pantaloni scurți...

PLATON : Să cînt o sonată ? Am voie...

VICTOR : Sigur, ești directorul...

GILDA : E compozitor, are voie. E membru.

AUREL : Sigur c-ai voie să cînți, fiecare are voie să facă ce vrea.

ION : Dar nu să-și ucidă tatăl.

AUREL : Nu-nțeleg.

ION : Înțelegi foarte bine. Te-a întrebat și Victor și nu i-ai răspuns... De unde ai tu certitudinea că tatăl tău e mort ?

AUREL *(rîde)*: A, da, de-acolo... că l-am ucis. Ești mulțumit ?

ION : Nu rîde, Aurel : ți-ai ucis tatăl !

AUREL : De ce ? Pentru că nu l-am căutat ? Unde ? Morții cu morții, cei vii cu cei vii. Lasă-mă-n pace, iar de nu vrei, du-te acasă, putem să petrecem și fără insultele tale...

ION : Dacă te consideri nevinovat, de ce te enervează ?

PLATON : Să cînt o sonată ?

AUREL : Cîntă. *(Platon cîntă.)* Nu poți mînca alături de un mort, nu poți bea, nu poți cînta... Nu-l poți iubi pe un mort, chiar de-ar fi tatăl tău... Fiindcă morții nu există. Tatăl meu nu există, Ioane, și aș fi un dobitoc să-l plîng în fiecare clipă, să nu pot bea un pahar de vin, să nu pot rîde niciodată... El nici n-a existat, nu l-am cunoscut...

ION : Nu numai că l-ai omorît, Aurel, dar acum faci un lucru și mai îngrozitor : îi insulți cadavrul !

AUREL : Sînt un prost, m-am înfuriat inutil, luîndu-te în seamă... Ești un biet măscărici cu pantaloni scurți, un doctoraș ratat... Mă insulți în propria mea casă fiindcă ți se pare că n-o iubesc destul pe sora ta... Insultă-mă, dar mănîncă la masa mea, să nu te sfiești... n-o să cad în capcană, cum îți închipui, să recunosc ce-am săvîrșit : că mi-am ucis tatăl. Nu puteam să ucid pe cineva care nu exista !

VICTOR *(lui Platon)*: Cîntă, fericite Platon... *(Lui Aurel.)* Și totuși, dacă nu l-ai ucis, l-ai insultat. Nu cadavrul lui, amintirea tatălui nostru o insulți cu orgoliul tău... Moartea există, Aurel, eu o simt în mine...

AUREL : Mai bine ai munci și ți-ai cîștiga singur pîinea...

VICTOR : Cîntă, fericite Platon, vreau să fiu mustrat în acordul muzicii...

AUREL : Sînteți niște cretini fără număr, care vreți să-mi stricați noaptea de Anul nou... Dar am să vă accept așa cum sînteți... *(Rîde.)* Sînt generos.

VICTOR : Regele e generos, își acceptă măscăricii...

GILDA : Platon, cîntă, pacienții tăi sînt cam nervoși...

AUREL *(lui Ion)* : Hai, spune-mi pe cine-am mai sugrumat, cu ce-am greșit ?

ION : Greșeala ta capitală este că ești convins că orice faptă se sfîrșește odată cu înfăptuirea ei : că orice crimă se termină cînd ai ucis...

AUREL : Și tu, înțelepte Solomon, spui că nu-i așa : ci că apoi ești prins și pedepsit...

ION : Nu. Eu spun altfel : că fapta nu se termină cu pedeapsa ; sau, mai precis : că pedeapsa este : să mai comiți o crimă.

AUREL : Nu-nțeleg.

ION : Cine și-a ucis o dată tatăl, îl va mai ucide o dată.

AUREL : Nu-nțeleg.

ION : Și încă o dată, la infinit. Moartea nu este o scăpare de ceva, chiar de o rudă... Moartea nu acoperă totul, cum vrei tu : nu acoperă nici viața celui ucis, nici moartea lui, nici trecutul, nici viitorul tatălui tău... Atît timp cît tu ești viu, îl porți în tine pe tatăl și pe mama ta, așa cum ei te-au purtat în carnea lor cînd tu nu erai venit pe lume...

AUREL *(aplaudă)* : Bravo...

ION : Și n-o să-l poți sugruma în tine și n-o să-l poți opri să vorbească în tine, chiar de l-ai omorît...

AUREL *(aplaudă)* : Excelent ! Nu vrei să cînți acum din fluier ? *(Îi dă fluierul lui Platon.)*

PLATON : Nu. Fluierul, nu ! E un proverb : să nu-ți împrumuți nevasta, stiloul și fluierul...

VICTOR : Și tu cum n-ai decît fluier...

PLATON : Vă pot cînta un Bach...

AUREL : Cîntă !

PLATON : Nu, mai bine o învîrtită de la Gorj. *(Cîntă.)*

AUREL *(deschide ușa de la bucătărie)* : Mamă, Elizeu, veniți ! Directorul cîntă la trișcă... *(Elizeu apare, mama nu.)*

VETURIA *(Octaviei)* : Știi ce trebuie să faci în concediu ? Curățenie. În toată casa. Soțul meu și-a luat anul trecut concediul iarna. Că cică era prea ger. Și n-avea chef să meargă la serviciu, că-i înghețа nasu...

OCTAVIA : Pss ! Ascultă ce mîndru horește directoru...

VETURIA : Soțul meu, Costaiche, așa de mult ține la somn !... Mai mult ca la mîncare. Nu-i bine. Dar el zice că să nu-ți pară niciodată rău dacă dormi prea mult. Dar eu nu pot să dorm. De ce să dormi ? O viață are omul, și pe-aia s-o dormi ? C-așa e viața, trece, și odată mori. *(Doctorul a terminat. Aplauze. Unele ironice, bineînțeles.)*

OCTAVIA : Bravo, bravo ! Fain, tare fain ! Vino să te țuc. *(Îl sărută pe frunte.)*

ELIZEU : Cînți foarte frumos, nu știam.

PLATON : Cîntecul liniștește spiritele, e concluzia mea... Nu sînt un talent, dar am cîntat de foarte multe ori bucata aceasta... Mi s-au oferit și ocazii... *(Rîde.)* Vedeți, domnule Elizeu, eu cînt la fluier cum ar cînta oricine, dar mie nu mi se admite... Pentru asta mulți mă consideră...

ELIZEU : Înțeleg, înțeleg...

PLATON : Dar fluierul e pentru mine, cum să vă spun... *le violon d'Ingres*...

VETURIA : Ce zice ?

OCTAVIA : Zice că fiecare om e cu păsărica lui...

VETURIA : Dar de ce nu mai cîntă ? Cînta așa de frumos, ca un înger.

PLATON : Odată au venit cinci contabili în control la spital, pentru niște sume din care construisem laboratorul cel nou, deși banii fuseseră destinați pentru construirea unui alt pavilion... Le-am explicat. Inutil, nu mă-nțelegeau.

GILDA : Și-atunci, le-ai cîntat din fluier...

PLATON : Da.

VICTOR : Și te-au înțeles.

PLATON : Nu. Am constatat că de fapt contabilii n-au ureche muzicală.

ELIZEU : Și, pînă la urmă cum te-ai înțeles cu ei ?

PLATON : Le-am spus că nu puteam lucra fără noul laborator. Ei, totuși, nu m-au înțeles. Domnilor, le-am spus, dar n-am băgat banii în buzunar, tot în folosul spitalului i-am dat... Ei — nimic ! Le-am repetat o dată ! Nimic. De trei ori ! Nimic. De cinci ori ! Nimic. De douăsprezece ori ! Nimic ! Și-atunci, am făcut un număr de telefon, calm, și-am sunat poarta : să vină gardienii de serviciu ! Și-au venit. Luați-i, le-am spus, arătîndu-i pe contabili, luați-i, dînșii sînt nebuni, nu înțeleg nimic ! Două săptămîni i-am ținut pe contabili în șocuri electrice.

GILDA : V-am spus : e scrîntit !

PLATON : Draga mea, azi toată lumea e scrîntită.

MAMA *(deschide ușa)* : Veniți, masa e gata. *(Se îndreaptă cu toții spre bucătărie.)* Poftiți, poftiți, în sufragerie e cald... Aici însă e prea cald... Gilda, deschide tu puțin fereastra... *(Gilda a rămas singură. Deschide fereastra. Se aude soneria. Gilda deschide.)*

TUDOR *(intră)* : Bună seara...

GILDA : Să trăiești, moșule... Dar așa vii, nemachiat, neînveșmîntat ? Noi n-avem cu ce să te mascăm...

TUDOR : Nu sînt chiar moș...

GILDA : Nu, nu... Dar din moment ce faci pe Moș Gerilă, ești.

TUDOR : Nu sînt Moș Gerilă.

GILDA : Mă rog, Moș Crăciun. Dacă vrei așa. Mie mi-e indiferent. Între noi, poți să-ți spui oricum, nu te reclamăm...

TUDOR : Nu mă cunoști, Gilda ?

GILDA : Nu. Ai mai fost pe la noi ? Nu ești de la Teatrul de păpuși ?

TUDOR : Nu, Gilda...

GILDA : Îmi spui pe nume... Te-ai culcat cumva cu mine ? E posibil, să știi... Eu nu-mi mai amintesc, așa că nu te supăra. Ar trebui să am o memorie de creier electronic ca să-mi amintesc toți bărbații care...

TUDOR : Gilda, eu sînt...

GILDA : Hai, dă-mi un detaliu... Poate-mi amintesc. Dealtfel, bătrînii îmi plac, sînt sentimentali și plătesc bine. Și nu te obosesc... prea mult. Hai, moșulică, îndrăznește, spune cum te cheamă, cine ești, unde... Ori vrei să-ți dau un pupic, ca să prinzi curaj ? *(Îl sărută pe frunte.)*

TUDOR : Gilda, eu sînt tatăl tău.

GILDA : Ei !... Asta-i bună !... Tatăl meu e mort. Ți-ai găsit să faci bancuri proaste chiar în seara de revelion. Tatăl nostru... ce straniu... Tatăl nostru credeam că e în ceruri. Și nu e nici acolo, nici pe pămînt. Sper că glumești, bătrîne actor angajat la Teatrul de păpuși... Dar nu te-am plătit să-l joci pe tatăl nostru, ci pe Moș Gerilă... Sau nu e mort tata ?!... Nu-mi mai amintesc precis... Mama spunea ceva... Chiar ești tatăl meu ? *(Intră Victor.)* Omul acesta spune că e tatăl nostru... Îl recunoști ?

VICTOR : Nu... nu, fiindcă eu eram prea mic cînd a plecat el...

TUDOR : N-am plecat, am fost dus...

GILDA : Şi de unde vii acuma ?

TUDOR : De la puşcărie.

VICTOR *(luîndu-i mîna stîngă)* : Da, da... Tata avea şase degete la mîna stîngă... Bine-ai venit, tată...

TUDOR : Cine eşti tu ? Victor ?

VICTOR : Da, fiul dumitale cel mic. Aveai mustaţă, şi ochi albaştri, şi glasul... Mustaţă nu mai porţi... Dar ochii şi glasul... Scuză-mă, nu pot să te sărut... Încă nu-mi vine să cred... Deşi întotdeauna am ştiut şi am crezut că trăieşti !

GILDA *(deschizînd uşa ce dă spre sufragerie)* : Mamă, Aurel... A venit tata ! *(Intră toţi trei în sufragerie.)*

VETURIA *(apare din bucătărie, urmată de Octavia, în mîini cu platouri pline cu mîncăruri)* : Mîncăruri prea multe nu-s bune, că se urcă la cap, ca ţuica. Eu ştiu de cînd am fost la nişte prieteni... Apropo, tu ai văzut nebunii de la Fîntînele ? De la marginea oraşului ?

OCTAVIA : Nu.

VETURIA : Ai pierdut mult. Erau foarte dulci. Dar acuma nu mai sînt. I-a desfiinţat.

OCTAVIA : S-au mutat la spitalul central... Lasă-i, ce zice de curcan ?...

VETURIA : Am avut şi eu un vecin nebun. Striga : Ia Universul ! Curentul ! Ziareee ! Universul !

OCTAVIA : Şi cum a înnebunit ?

VETURIA : A înnebunit deodată cu nevastă-sa. În aceeaşi zi. Era foarte dulce ea, o chema Iolanda. Tînără şi drăguţă. Şi el era drăguţ. Au citit o carte bisericească şi-au înnebunit. Zicea către Iolanda : Te tai şi te pun în oală !

OCTAVIA : Vai de mine !!

VETURIA : O carte din care înveți să vorbești cu morți. A vorbit el și cu maică-sa.

OCTAVIA : Nu mă bolunzi !

VETURIA : Domnule Dragoș — îl striga lumea într-o zi, cînd a plecat de acasă, cu trei copii după el. Acuma e la Sibiu, la nebuni... Acolo sînt mulți nebuni. Și cînd a ajuns în pădure cu copiii, a adunat frunze... O saltea, așa le-a pus. Și-a culcat copiii pe frunze. Le-a făcut linguri din lemn.

OCTAVIA : Tulai, Doamne !

VETURIA : Și le-a gătit o ciorbă din buruieni, urzici.

OCTAVIA : Hai, că ne-așteaptă la masă...

VETURIA : Umbla cu securea la spinare prin sat. Și zicea : Trăiască nu știu cine !

OCTAVIA : Și Iolanda ?

VETURIA : Ea nu s-a dus la Sibiu, și-a revenit... Se zice că la muieri nebunia trece mai repede. Ori nu trece deloc. S-a dus pe la el, la Sibiu, cu mîncare. L-a găsit gras ! Gras și frumos ! Ea a vrut să-l ia acasă. Dar el n-a vrut. I-a zis : Nevastă, eu nu mai vin acasă, că nu te mai iubesc, rămîn aici și mă căsătoresc cu una de teapa mea.

OCTAVIA : Și cum să bolunzăști dintr-o carte ?

VETURIA : Așa spun bătrînii : cartea aia cine o citește, gata, la Sibiu.

OCTAVIA : Eu nu m-ating de cărți nici moartă ! De nici una. Știu eu care e blestemată ?

TUDOR *(vine din sufragerie urmat de Mama, Victor, Gilda etc.)* : Uite-o și pe Victoria ! Ai încărunțit... Ce bine-mi pare că arăți bine, vecină, ce bine... *(O strînge în brațe.)*

VETURIA : Una a înnebunit din dragoste. Acuma fluieră pe străzi. Și umblă cu șoșoni și vara. Și se întîlnește

cu unu pe care-l cheamă Preda Buzescu, unu gras, tot nebun și el. Și discută toată ziua și se plimbă prin parc ca doi porumbei cu pene. Preda Buzescu are o bască pusă à la șmecherie. Ea nu e înaltă, e cam ca mine. Și el are o forță în brațe și antebrațe !... Că nebunii au o forță extraordinară ! Tot pe brațe o poartă și pe antebrațe prin parc și-i recită poezii personale...

TUDOR *(către Ion)* : Maică-ta e... ?

ION : De aproape zece ani...

TUDOR : Și cine-o îngrijește ? Soru-ta, Livia ?

ION : Nu, stă cu mine... Livia. de cînd s-a căsătorit cu Aurel, are și ea treburile ei... Dar mama e pașnică, gătește, spală...

MAMA : Nu ești obosit ? Nu vrei să te speli ? E apă caldă...

TUDOR : Nu... Am un prieten cu care-am venit... L-am lăsat în oraș, la o cîrciumă... M-aș duce să-l iau...

VICTOR : Te duce Aurel cu mașina... Mașina e jos, la scară, și el e un șofer excelent...

TUDOR : Nu... Merg pe jos... E mai bine... Vin repede *(Iese.)*

VICTOR : Aurele, parcă nu te bucuri c-a venit tata...

AUREL : Ți se pare... Mă bucur... Dar ce vrei, să țip, să mă tăvălesc ?

ELIZEU : Se ține bine, chiar foarte bine... Eu nu credeam că mai scapă...

MAMA : Aprindeți lumînările... Bradul... Aprindeți fiecare cîte o lumînare... Să lumineze bradul cînd s-o reîntoarce... Atîția ani...

VETURIA *(Octaviei)* : Dragoș tot timpul striga : Trăiască nu știu cine !

ELIZEU : Astă-seară m-a invitat la el și doctorul Pălădescu... M-aș duce la el, să nu vă deranjez...

ION : Dă-l dracului, e un escroc.

ELIZEU *(glumind)*: Ți-e șef, și-aș putea să te spun... *(Serios.)* Cred că exagerezi ! E un chirurg de talie europeană ! Un savant !

ION : Un escroc.

MAMA : Nu, nu poți să pleci... E cea mai mare bucurie a mea... Și tu ești fratele meu...

ELIZEU : O să vin mîine. Voi aveți atîtea să vă povestiți... Zău, ar trebui să vă lăsăm singuri, pe tine și pe Tudor...

MAMA : Nu te-mbrăca, mă superi...

ION : Și Pălădescu e un escroc, cum să-ți petreci revelionul cu un escroc ?

ELIZEU : E cel mai bun oncolog din țară... Operațiile lui asupra cancerului mamar au fost apreciate și în străinătate ! Știu că o anumită gelozie există și între doctori, nu numai între literați, dar adevărul nu se poate ascunde. Eu am citit cu ochii mei o revistă străină în care era foarte apreciat... Să operezi sîni bolnavi de cancer și să ai un procentaj de aproape sută la sută de vindecare, nu e puțin ! Eu nu mă pricep în medicină, dar ca profan cred că...

ION : E un escroc, ascultă ce-ți spun eu !

ELIZEU : El mi-a vorbit tot timpul frumos despre tine. Ați lucrat împreună...

ION : La început...

ELIZEU : Spunea că ai o siguranță deosebită în mînă... Te vedea urmașul lui.

ION : Ferească-mă Dumnezeu !

TUDOR *(sună. Gilda îi deschide. Apare urmat de un ins. Bradul are toate luminările aprinse)*: El este prietenul meu... Dați mîna cu el...

GILDA *(dă mîna cu el)*: Gilda...

TUDOR : Nu aștepta răspuns... Nu vorbește. E mut. *(Mutul dă mîna cu toți.)* A intrat în pușcărie la șaptesprezece ani, după rebeliunea legionară...

AUREL : E prietenul dumitale ?

TUDOR : Da, e prietenul meu.

AUREL : Mă rog, dumneata, acolo, ai avut fel de fel de prieteni...

MAMA : Adică ce vrei să spui, Aurele ? Să-l fi lăsat afară ?

AUREL : Nu, mamă... Dar așa, poate că mai are și alții...

TUDOR *(Mutului)* : Stai jos, aici, nu pleca... Dacă pleci tu, plec și eu.

AUREL : Dar nu se pune problema așa, tată... Unde să pleci dumneata ? Eu zic să rămînă, n-am zis nimic, dar poate că omul ar vrea să meargă acasă la el.

TUDOR : N-are unde să meargă...

MAMA : Și e noaptea de Anul nou... Tudore, du-l să se spele în baie... Apoi punem masa... *(Tudor îl duce pe Mut în baie.)*

ELIZEU *(Mamei)* : Nu te supăra, Aurel are dreptate... Aduce în casă un legionar... Mîine o să aducă pe altcineva. *(Tudor a ieșit încet din baie și aude.)* Oricum, Aurel e inginer-șef la combinat, are o responsabilitate și...

VICTOR : Și prietenii tatei o să-i strice reputația !

MAMA : Gilda, du-te cu Veturia și Octavia și puneți masa...

ELIZEU : Să nu credeți că dacă ei au fost eliberați de la pușcărie nu sînt unmăriți... Eu n-aș vrea ca pentru un capriciu al lui Tudor să plătească Aurel...

TUDOR : Adică, vă încurc...

AUREL : Nu, dar...

ELIZEU : Tudore, trebuie să fii înțelegător... Sînt alte vremi...

TUDOR : Ce vremi ? Adică, cum : voi, cei liberi, vă temeți de mine ? De cei care-au fost închiși ?

ION : Nu se teme nimeni, nea Tudore. Atunci ce libertate-am mai avea noi, dacă ne-am teme de ea ? De propria noastră libertate ?

ELIZEU : Sigur, nu-i vorba de teamă... După mine poate să rămînă Mutu, ca să-i zic așa, fiindcă nu știu nici măcar cum îl cheamă...

TUDOR : Mutu, zi-i așa... E cel mai singur și nefericit om pe care l-am întîlnit. N-o să te cheme la Securitate să-i spui numele, nu-ți fie frică.

ELIZEU : De ce crezi că n-o să mă cheme ?

VICTOR : Dac-ar fi să cheme pe cineva, l-ar chema pe Aurel, care e gazda... Sau pe mine...

TUDOR : N-o să te cheme, fiindcă ai să te duci tu să spui. *(Intră Mutu.)* Stai jos, omule.

ELIZEU : Te rog să nu mă jignești, Tudore.

TUDOR : Te simți jignit ?

ELIZEU : Nu sînt agent de securitate.

TUDOR : Posibil. Dar ai fire de agent.

AUREL : N-are rost să ne certăm pentru un fleac. Omul rămîne cu noi la masă în noaptea asta, și gata.

TUDOR : Dar nu ne certăm. Vorbim. Am spus că are fire de agent. Ce e neadevărat în asta ? La ora aceasta toată lumea știe adevărul despre mine, despre Mut, despre alții... Și-am plătit. Toți. Așa că nu e nici o jignire dacă mie mi se spune ce-am făcut înainte... Am făcut, am plătit. Și-acuma nu mă mai tem de ce-am făcut atunci... Elizeu de ce să se simtă jignit ? Doar nu se teme de nimic. Pentru ce-a făcut, a plătit și el. Cîți ani ai stat la pușcărie, Elizeu ?

ELIZEU : N-am stat, de ce să stau ?

TUDOR *(rîde)* : Cum să nu stai... Hai, spune, cît ?

VICTOR : Unchiul Elizeu n-a fost la pușcărie.

TUDOR : Aha... Înseamnă că ți-e frică... O, atunci avem multe să discutăm...

AUREL : Ce rost are să mai dezgropați morții ?... Unchiul chiar dacă n-a avut o orientare de stînga mai demult, nu-i o greșeală... Au fost alte timpuri... Acuma s-a lămurit...

VICTOR : Dă-o dracului, nu ne ține o ședință chiar în noaptea Anului nou ! Hai la masă !

TUDOR : Și unde lucrezi acuma ?

ELIZEU : Sînt în București, la o...

TUDOR : București... Oraș mare... Acolo te pierzi... Era să mă rătăcesc în el acuma, c-am trecut și prin București... Nu l-am mai recunoscut...

VICTOR : Așa, tată, fă reclamă regimului !

TUDOR : Nu fac nici o reclamă... Așa e.

VICTOR : Spune, spune, uite ce fericit e Aurel cînd te aude ! O să spună la toți : Tata s-a restructurat ! L-au uimit realizările noi !

AUREL : Nu fi cabotin !

VICTOR : Da, e adevărat, pardon ; n-o să spui : Tata a fost uimit... O să spui : Pînă și pușcăriașii eliberați au rămas uimiți de realizările noastre !

TUDOR : Lîngă Sala Palatului, cum mă plimbam, am văzut un om că se uita la mine. Avea ochelari fumurii. Și se ținea după mine... De-abia fusesem eliberat... Mi-am zis : omul acesta cu siguranță mă va aresta din nou. Dar nu voiam să mă las arestat... Voiam măcar să vă văd pe voi... Dacă mă arestează, mi-am zis, am să mă zbat, și-am să strig : Totul e o minciună ! Ne-au dat libertate doar ca să se scrie în ziare ! Și ei ne culeg imediat, pe altă parte. Voiam să dau în el cu cîrja, cu cîrja asta. El s-a apropiat de mine. Nu te cunosc, i-am spus. Nici

dacă-mi spun numele ? m-a întrebat el. Nici, i-am zis eu convins, fiindcă nu puteam ține minte numele fiecărui anchetator. Sînt Dragu Iosif, mi-a zis. Îi cunoșteam numele. Era un fost prieten... De frică cred că nu l-am recunoscut. Sau am îmbătrînit amîndoi cu douăzeci de ani.

MAMA : Dragu Iosif ? Mai trăiește ? N-am mai auzit de el. Ce face ?

TUDOR : Trăiesc, mi-a răspuns, cînd l-am întrebat ce face. Trăiește. Da. Asta face. Trăiește.

MAMA : Fusese amestecat în...

TUDOR : Totul s-a uitat, mi-a spus el. Aici, în București, mi-a spus, te pierzi... Nu te urmărește nimeni cu biografia... Cu denunțuri... Și ai mai multe variante de încercat, ca să trăiești... Dacă nu reușești în una, reușești în a doua, sau într-a treia... În provincie n-ai variante ! Și te știe tot tîrgul !

MAMA : Era un bărbat scund, negricios... Și cam găinar.

TUDOR : Da... Numai Elizeu nu și-l amintește...

ELIZEU : Eu am cunoscut sute de oameni de-atunci...

TUDOR : Pe el poți să ți-l amintești, doar erați amîndoi informatori la Siguranță...

ELIZEU : N-am fost în viața mea agent de siguranță.

TUDOR : Am spus informator... Erai intelectual încă de-atunci, și intelectualii nu sînt agenți...

ELIZEU : Nu știu de ce ții să mă jignești neapărat.

TUDOR : Dacă nu-i adevărat, de ce nu iei totul ca pe-o glumă ? Ți-e teamă de ceva ? Hai, rîzi, Elizeu, doar eu și înainte glumeam... Hai să mîncăm... *(Îl ia pe Mut de mînă.)* Hai, bătrîne ! *(Intră în sufragerie. Sună telefonul.)*

VICTOR : Alo ! Cine e ?... Domnul Pălădescu... Să văd dacă este aici... *(Lui Ion.)* Un oarecare Pălădescu întreabă dacă ești aici...

ION : Spune-i că nu sînt aici...
VICTOR : Nu pot să mint : spune-i tu că nu ești aici.
ION : Atunci spune-i că sînt aici, dar sînt la closet. *(Intră la toaletă.)*
VICTOR : Alo, domnul Pălădescu ? Ion e aici, dar e la closet. *(Închide.)*
GILDA *(deschide glasvandul ce separă sufrageria de camera în care se află bradul și în care s-a petrecut pînă acum acțiunea)* : Victore, ajută-mă... Sîntem mulți și trebuie să mai punem o masă...
VICTOR : Cu plăcere, surioară. Ei, ce plăceri fizice ai mai avut în această ultimă zi a anului ?
GILDA : Adă scaunele, lasă gargara. Altceva nu faci, numai vorbești.
VICTOR : Eu vorbesc și tu faci. Diviziunea muncii. Ei, ce bucurii fizice sau fiziologice ai mai avut ? Intelectuale nu te întreb, fiindcă nu poți avea. Unde nu e cap, nu dă nici Dumnezeu. *(Lui Elizeu.)* Unchiule, nu te mai învîrti atîta, lasă paltonul, aici nu e frig și de plecat nu te lăsăm să pleci. Unde vrei să fugi ?
ELIZEU : Măcar să trec zece minute pe la Pălădescu...
VICTOR : Treci după ora zero... După ora zero, libertate deplină... *(Lui Ion, care a ieșit de la toaletă.)* Pălădescu voia să-ți ureze noroc și sănătate !
ION : E o rușine să primești asemenea urări de la un escroc.
ELIZEU : Totuși, e o urare. De la oricine ar veni.
ION : Nu e din inimă. Din interes. Personalitate ! Rahat ! L-a omorît pe copilul pictorului Stanca, alaltăieri, din prostie. O operație simplă, o hernie... Și copilul suferea de inimă și el n-a știut asta decît după deces... Funcționar, nu medic ! Subtil ! Are legături cu pictorii, cu actorii, e amic cu criticul Elizeu Pedestru... Cunoaște pictură, literatură, muzică. To-

tul poți discuta cu el, afară de medicină. Eu măcar spun sincer : nu citesc nici o carte, nimic, decît rubrica de box din „Sportul popular".

ELIZEU : Ai fost boxer, te-ai luptat în ring... Dar clinica nu-i un ring... Dă-i un telefon lui Pălădescu, te rog eu, și-o să-ți meargă bine... De ce să-ți periclitezi postul dintr-o ambiție de băiețandru ?

ION : Nu suport gloria ! Nu vreau glorie plătită cu rahat, cu laşităţi. Mi-e silă, zău cînd îmi amintesc de Pălădescu. Și în clinica lui, tot timpul îmi vine să vărs : clinica lui pute ca un closet.

ELIZEU : Are faima unei clinici foarte curate. Și foarte călduroase, la propriu și la figurat...

ION : Călduroase, poate, într-un fel... Călduțe.

ELIZEU : Tu umbli și iarna prin clinică în pantaloni scurți ?

ION : Umblu în pantaloni scurți și pe stradă, și-acuma sînt în pantaloni scurți.

ELIZEU : Extravaganțe... Cum extravaganțe sînt și băile pe care le faci iarna în apa din lac, tăind gheața și...

GILDA : De ce nu faci și tu la fel ? Extravagant... Adică și tu ai putea, dar nu vrei ? De ce nu vrei ? Aș vrea să te văd în pielea goală pe gheață...

MAMA : Gilda, vorbește mai frumos.

GILDA : Lasă, mamă, că l-am mai văzut eu în pielea goală...

VICTOR *(rîzînd)* : Mă mir... Eu credeam că unchiul și cînd face baie se-ascunde după un neologism... Așa scrie critică, altfel de cum mănîncă... În fiecare frază, cinci neologisme.

PLATON : Asta semnifică un bagaj mare de...

GILDA : Lasă, dragă, oamenii să vorbească !

VICTOR : Traduce parcă din românește în franțuzește, în italiană, în neologisme. De fapt, le utilizează ca

să ascundă faptul că nu spune nimic. Nici o idee. Excluzînd perieturile sau injuriile, dar aici tot nu poate fi vorba de idei... Tot ce scrie — o apă chioară. Aova !

ELIZEU : Tu niciodată nu mă citești, așa că mă amuzi...

VICTOR : Ba da. La început în fața neologismelor am rămas speriat. Te-am crezut foarte inteligent. Și alții cred că sînt convinși și-acuma... Au complexe. Unchiule, zău, ai făcut carieră bazîndu-te pe complexele altora... Zău, cît mă pricep, și eu sînt sincer și cu Dumnezeu, n-ai nici un pic de har.

TUDOR : Nici înainte, sub burghezie, n-a avut...

ELIZEU : Acuma v-ați pus toți pe mine... Bine, n-am...

MAMA *(ridicînd paharul, masa fiind gata)* : La mulți ani... Sănătate și fericire ! *(Ciocnesc. Urări. Mănîncă.)*

TUDOR : Și tu, Gilda, cum o duci ?

GILDA : Sînt soră medicală... Nu-mi iubesc meseria, dar sînt plătită ca s-o iubesc... Așa că primesc banii de la spital și-mi urăsc meseria... Asta-mi dă libertatea să nu primesc bani pe ce iubesc.

TUDOR : Adică ?

GILDA : Adică să mă culc cu cine vreau, fără onorariu.

MAMA : Gilda !

GILDA : Mamă, pînă la urmă tata tot o să afle cine sînt. De ce să nu afle de la mine ? E mai cinstit... Nu mai am nici nouăsprezece ani, așa că nu se pune problema că mai sînt fecioară.

OCTAVIA : Eu sînt.

MAMA : Gilda a fost și măritată...

GILDA : Și măritată. Dar nu m-am măritat fecioară. I-am lăsat plăcerea asta lui tanti Octavia. Am făcut o

căsătorie de probă, tată, cu un ins de peste patruzeci de ani. Doctor.

VICTOR : Şi fiindcă era doctor l-a băgat în spital.

GILDA : Era doctor de meserie, dar de fapt făcea regie de teatru...

AUREL : Se mai mărită lumea şi din interese.

GILDA : Pe mine mă cheamă Gilda, nu Aurel... Era un om foarte bun... Dar nu-i plăcea să muncească... S-a făcut regizor. Nu actor. E mai greu actor, trebuie să îndeplineşti ce zic alţii, să joci cum zic ei... E mai uşor să dai tu indicaţii, ca regizor, mi-a spus el. Era foarte sincer cu mine, mă iubea teribil. Plus banii, prestigiul, zicea el... Actori sînt mulţi... Dacă ei se achită bine în roluri, e meritul tău ca regizor, scrie presa. De nu, spui că n-ai avut actori, că n-ai piesă... Era un băiat foarte sincer cu mine. A murit de inimă.

AUREL : N-a rezistat probei de foc... Gilda e o femeie fatală, l-a mai băgat pe unul în puşcărie, a delapidat, sărmanul. Cînd şi-a făcut practica într-un sat, preşedintele sfatului a divorţat.

GILDA : Nu răspund de toţi tîmpiţii care se ţin după mine.

AUREL : Prin sat mergea în şaretă în picioare, mîna calul la trap şi lumea spunea : Uite-o pe Teodora ! Rulase filmul *Theodora*...

ION : E o soră medicală foarte bună, cu toate că nu-şi iubeşte meseria. Şi e dificil să iubeşti medicina... Cine spune c-o iubeşte prea tare, pute... Pălădescu o iubeşte. Trebuie s-o iubească ; are casă grea : două Volgi, servante...

ELIZEU : Nu te supăra, dar bunurile materiale acumulate nu sînt un argument că el ar fi un medic prost. E normal ca un om să aibă maşină, casă...

ION : Da, dar el profită de durerea omului și-l curăță de bani. Ia bani pentru durere, înțelegi ? El nu operează pe nimeni gratis.

ELIZEU : Dacă cineva îi aduce un cadou în semn de recunoștință, să-l dea pe ușă afară ? Doar l-a scăpat de moarte !

ION : Îl cunosc bine, lasă...

ELIZEU : Tu n-ai luat niciodată bani de la nimeni ? Ori cadouri ? Spune sincer.

ION : Dac-aș fi luat, nu l-aș înjura pe el.

ELIZEU : Poate-l înjuri pentru că el ia, firesc, mai mult. La gloria lui... O, la gloria lui și invidia ta, căreia-i zici principiu, e firească...

ION : Dar nu pot fi invidios pe un criminal ! Pentru gloria asta a lui el mutilează oameni ! Mutilează, înțelegi ?

ELIZEU : Orice operație e o mutilare...

ION : Nu, nu... Ai citit că el a avut succese în operațiile de cancer mamar... Da. A operat zeci de femei, le-a tăiat sînii, și aceste femei s-au făcut sănătoase... El a înregistrat cazurile și le-a publicat... Cazuri rezolvate, cancer vindecat ! Uimitor, nu ?

VICTOR : Bineînțeles, Ioane, uimitor !

ION : Uimitor ? Nu ! Fiindcă acele femei cărora li s-au tăiat sînii nu fuseseră bolnave, li s-au tăiat sînii, dar nu fuseseră bolnave de cancer ! N-avuseseră cancer mamar, ci mici afecțiuni benigne... Aceste minciuni el a avut tăria să le și publice ! Și pe ele să-și clădească gloria ! E un escroc care mă înspăimîntă !

ELIZEU : Dar și tu ai operat cu el... Ori zici că nu ?! Te-am văzut trecut cu numele în revistă...

ION : Am operat... Dar n-am știut. Am crezut în el. Acum știu. Totul era prea frumos, asta m-a pus pe gîn-

duri... Prea simplu rezolvam noi cancerul... Și i-am spus... Bineînțeles, n-a recunoscut...

VICTOR : Și-i da zor cu felicitările de Anul nou...

AURELIA *(Veturiei)* : Hai s-ascultăm la radio.

GILDA : Cum să iubești medicina, cînd ea e profesată de medici ?

ION : Și Pălădescu e liber.

ELIZEU : Dacă l-ar aresta, te-ar aresta și pe tine, și pe drept cuvînt : ai operat și tu. Ești vinovat și tu.

TUDOR : Nu toți vinovații fac pușcărie. Dar Ion e nevinovat. Elizeu, tu prea ușor îl găsești vinovat... Te-ai obișnuit să-i vezi pe alții păcătuind, vinovați.

VICTOR : E critic literar ! El întotdeauna cade în picioare, ca hopa-Mitică ! Hopa-Mitică, cade-n fund și se ridică, nu se sparge, nu se strică ! Oricum, criticii sînt cei mai nesuferiți paraziți. După opinia mea. Întotdeauna strică cheful tuturor, și scriitorilor, și cititorilor. Cum are cineva o bucurie, hop și criticul de meserie ! Vine și-și împrăștie duhoarea !

ELIZEU : Eu îți apreciez umorul, Victore. Dar am dreptate. De ce nu-l reclamă Ion pe Pălădescu, dacă se simte curat ?

ION : Fiindcă n-o să mă creadă nimeni.

ELIZEU : Vezi, are și argumente...

ION : Deocamdată, n-o să mă creadă.

ELIZEU : Te temi și tu de pușcărie, dacă-i adevărat ce susții. Asta-i adevărul. Și acum e iarnă, și la pușcărie n-o fi chiar atît de cald ca aici... Chit că tu ești antrenat, tot umblînd în pantaloni scurți.

TUDOR : La pușcărie nu frigul e înspăimîntător... Uite, cea mai mare bucurie a mea, cînd m-au eliberat, a fost cînd am văzut verdele... Culoarea verde...

ELIZEU : Legionar n-ai fost, după cîte știu.

TUDOR : Sigur că nu, n-am fost cu tine... Culoarea verde, adică iarba, copacii... Și cerul albastru. Am stat culcat pe iarbă, pe spate, la marginea orașului, și-o după-amiază întreagă am privit cerul albastru. Pe săturate. La pușcărie... Prin curtea închisorii trebuia să ne plimbăm cu fața în pămînt. Să nu vezi cerul, să simți că ești în pușcărie... Și curtea n-avea fir de iarbă...

MAMA : Înseamnă că te-ai eliberat mai demult ? Ori în partea aia de țară n-a nins încă ?... Spune...

TUDOR : Altă dată... Vreau să mai spun însă c-am știut c-o să ne dea drumul. Cînd vor deveni foarte tari. Și-au devenit. Voi, adică. Țara. Și acuma știu că sîntem urmăriți... E și normal. Dar sîntem liberi. Și vom munci...

ELIZEU : N-o să spui că voi o să deveniți cei mai aprigi muncitori și apărători ai țării.

TUDOR : Nu... Dar eu am crezut în România, în independența ei, în neatîrnarea ei...

ELIZEU : România este o țară independentă și trebuie să fie așa.

TUDOR : Degeaba-mi spui tu mie asta acuma, cînd eu am spus asta mai demult. Și pentru c-am spus asta am fost arestat.

ELIZEU : Și pentru altceva, nu fă pe eroul ! Și pentru trădare !

TUDOR : Vezi că-ți amintești ?

ELIZEU : Credeai că numai Apusul ne poate salva. N-aveai încredere în forțele noastre proprii. Apusul ! Dar dacă Apusul instaura din nou burghezo-moșierimea la noi ? Tu spuneai că numai din Apus ne-a venit întotdeauna tot ce-i bun. Pînă și marxismul.

TUDOR : Numai religia a venit din Răsărit... Ai o memorie formidabilă. Așa susțineam... Eram profesor de liceu, de istorie... Tu erai de limba română... Exact așa susțineam... Da, trădare, dacă vrei... Am scris niște scrisori, am purtat corespondență cu cineva, nu contează cu cine, din Apus... Eram tînăr și naiv, sau prost, de credeam că eu singur pot să... Adică nu singur... Am scris amîndoi, Elizeu... Tu mai mult dictai, eu scriam, practic... Și m-au prins... Adică te-au prins și pe tine... Dar tu ai negat. Intrasem amîndoi în capcană, ca niște proști, Elizeu... Sau eu, mai bine zis, ca un prost. Tu n-ai scris cu mîna ta nimic... Așa ai declarat. Și în loc să fii alături de mine, ca acuzat, ai devenit martor. Împotriva mea.

MAMA : Elizeu ?! Dar nu ne-a spus...

TUDOR : Procesul s-a judecat închis... Erau mai mulți... Și-ai scăpat, Elizeu... De vinovat eram vinovat, dacă vrei să recunosc acest lucru... Nu pe asta sînt supărat... Ci pentru că ai depus împotriva mea. Sperai c-am să mor și n-o să se afle.

ELIZEU : Nu-i adevărat !

TUDOR : E adevărat. Și Iosif Drăgan a fost martor. Dar el, așa găinar cum era, a tăcut. Fiindcă, de fapt, n-a știut nimic. Eram coleg cu el de liceu, aproape prieten, dar prieten de șprițuri. El a fost martor. Și te-a auzit. Și mai poate fi martor.

ELIZEU : Acuma vezi în toți cei care n-au fost închiși numai dușmani... De ce să-ți fi făcut eu ție rău ?

TUDOR : Ca să-ți aperi pielea. Poate cineva ți-a oferit șansa să scapi, cu prețul ăsta, poate... Sau poate ai oferit tu prețul... Tu și scriseseși înainte... Era o epocă tulbure, spuneai trei vorbe și stăteai cinci ani la zdup. Și-acum am sosit, Elizeu... N-am murit.

Și, văzîndu-te în fiecare zi, o să-mi aduc aminte de ce-am făcut... Dar și tu o să-ți aduci aminte.

ELIZEU : Ce vrei, să mă sinucid ?

TUDOR : De ce ? Eu îți spun adevărul, cred că-mi dai acest drept. L-am plătit.

GILDA : Unchiul acuma a ajuns și membru de partid ! Cine-l mai știa cine fusese ? S-a debarasat, s-a purificat, s-a transformat, unchiul Elizeu...

ELIZEU : Numai tu ești bună, Gilda, în familia noastră... Tu ești oaia noastră bună !

TUDOR : Toate au un timp al lor, Elizeu, nu trebuie să te superi pe Gilda... Cei de seama noastră s-au împrăștiat, unii au mai murit... Noi doi ne știam foarte bine. Și eu n-am murit. Asta poate te enervează... Eu am plătit, tu te-ai ascuns, fiind liber, ai trăit mai ascuns ca mine, ca să nu plătești... Dar nu te găsesc vinovat pentru ce-ai făcut atunci, pentru ce-ai gîndit atunci, ci pentru că ai depus ca martor... Tu m-ai condamnat. Și-atunci, pentru mine, tu te-ai condamnat singur. Și prietenia, și faptul că eram rude, tu le-ai aruncat, ca să scapi ! Pentru asta nu te iert.

ELIZEU : Nu-i adevărat nimic... Mă invidiezi, mă invidiai și atunci, pe ascuns, că scriam, că aveam succes la fete... Și tu erai căsătorit și cu copii... Simțeam...

TUDOR : M-ai trădat ca să devii o glorie a scrisului ? De teamă c-o să te ratezi în pușcărie m-ai trădat ? Ori c-o să devii impotent ? Ai și-acuma succes la femei ?

ELIZEU : Am. Și nu te-am trădat... Îmi pare rău că m-ai jignit, mai bine plecam la Pălădescu...

TUDOR : Te-am jignit ? Că ți-am spus adevărul ? Dar eu c-am stat douăzeci de ani... ? Te-am jignit ? !

GILDA : Ce să cauți la Pălădescu ?

VICTOR : Dar e frate de spirit cu Pălădescu, și ăsta, pentru gloria lui, taie în carne vie...

ELIZEU : Nu e o oră propice pentru explicații... Fiecare a băut destul alcool. Spiritele aţîţate de alcool... Pălădescu, repet, e cinstit... A suferit şi el destul pîn-a ajuns ce este...

VICTOR : Toate drumurile sînt presărate cu jertfe, a zis un înţelept. Cu suferinţele altora, cred.

ELIZEU : Cu suferinţe personale... Nici eu n-am trăit pe roze. Şi eu am suferit.

TUDOR : Tu n-ai suferit. Te-ai adaptat. Chiar fără să crezi, da, da, fără să crezi, te-ai adaptat. Altfel, nu ţi-ar fi frică de mine. Eu sînt o oglindă, îţi pun în faţă această oglindă... Dar de ce nu te recunoşti ? De ce nu recunoşti ? Altceva nu ţi-am cerut, decît să recunoşti !

ELIZEU : Să recunosc fanteziile tale ? ! Mîine o să mă obligi să recunosc altceva ! La infinit.

TUDOR : Deci nici acuma nu vrei să suferi, matale, orgoliul nu te lasă... Şi frica... Te-ai adaptat... Dar chiar dacă oamenii mor, nu toate mor cum am dori noi să moară. Fantezii ? Nici asta nu-ţi aminteşti, cum am jucat într-o după-amiază fotbal, cînd eram studenţi, şi tu m-ai lovit la dreptul de n-am mai jucat aproape o lună ?

ELIZEU : Ba da, mi-amintesc... Te-am lovit aşa, din joacă... La un meci se-ntîmplă... Nu te-am lovit fiindcă erai mai bun ca mine, cum ai susţinut tu, doar amîndoi jucam prost...

TUDOR : Nu eram mai bun, dar poate aş fi putut fi. În orice caz, te deranja jocul meu...

ELIZEU : Fleacuri tinereşti ! Te-am lovit din joacă, nici măcar nu credeam c-o să şchioapeţi...

GILDA : Şi pe mine tot din joacă ai vrut să mă pasezi lui Pălădescu ieri ?

ELIZEU : Te-am prezentat. L-am întîlnit întîmplător şi...

GILDA : Cunosc eu întîlnirile astea întîmplătoare... Și regizorului tot întîmplător... M-ai pasat, ăsta-i cuvîntul, mi-a spus-o el, cînd s-a căsătorit cu mine... S-a-ndrăgostit de mine și mi-a spus cum de fapt la început a vrut numai să se culce cu mine. Și tu, pentru o sticlă de șampanie mi se pare, în joacă, ai zis c-o să fiu a lui...

ELIZEU : Mortul e mort, poți să pui orice pe seama lui.

GILDA : E mort, dar eu sînt vie. Ce spun eu nu contează ?

ELIZEU : Știe toată lumea ce fel de ființă ești.

GILDA : Ce fel de poamă, adică...

ELIZEU : Poamă, dacă vrei. Toată ziua... Nu te mai interesează nimic altceva, nu mai citești nici măcar o carte.

GILDA : La vîrsta mea ? De ce să mai citesc în cărți ce fac alții, cînd ce fac ei pot să fac și eu ? Sînt o poamă, da, dar care-a fost primul ins care s-a culcat cu mine ? Din joacă ? Cine a venit într-o zi de vară la mine în cameră și s-a băgat sub plapumă, zicînd că-i este frig ? Și-a început să mă mîngîie cu palmele peste sîni și peste coapse, și să mă sărute din joacă pe urechi și pe buze... Cine m-a sărutat între sîni, din joacă, și din joacă mi-a atins cu mîna chiloții, cine ? Cine, unchiule Elizeu ? Nu tu ? *(Elizeu se îndreaptă spre toaletă.)* Iată cum am ajuns poamă, din scîrbă față de acest unchi pocăit, de-asta am fugit de-acasă și m-am culcat cu cine-am vrut, să nu te mai văd. *(Elizeu intră la toaletă.)* Din joacă... Dar din joacă poți să și mori, auzi, nu te-ascunde !

OCTAVIA *(intră urmată de Veturia)* : A vorbit regele la radio. Chair acuma ! Ne-a urat sănătate ! *(Se în-*

chină.) Doamne, regele cred că e nebun ! Numai prostii a vorbit. Zicea că se-ntoarce, drăguțu !

VETURIA : Și Dragoș striga : Trăiască nu știu cine !

OCTAVIA : Hai mai bine să cîntăm „Mulți ani trăiască“. Tot n-am cîntat... Timpu nu se-ntoarce, că nu e fus, așa a spus și Dragoș, este ?

VETURIA : Care Dragoș ?

OCTAVIA : Dragoș, grasul ! De la Sibiu !

VETURIA : N-am auzit de el.

OCTAVIA : Lasă, că-ți amintești tu. *(Cîntă* Mulți ani trăiască ! *împreună cu Veturia.)*

GILDA : Acuma de ce s-a ascuns acolo ?

ION : Acolo, la Pălădescu, totuna e.

TUDOR : Elizeu, nu te-escunde, vino afară !

VICTOR : Toată viața și-a ascuns și numele, tot timpul a semnat în reviste nu cu numele lui, a semnat Elizeu Pedestru. Pînă și noi îi spunem Elizeu, nu-i mai spunem pe numele adevărat.

ION : Serios, ce-o face acolo ?

VICTOR : Scrie critică literară ! Numai acolo se poate concentra. *(Octavia și Veturia cîntă* Mulți ani trăiască ! *Ion forțează ușa de la toaletă și o deschide. Se văd picioarele lui Elizeu, atîrnînd. S-a spînzurat.)*

VICTOR : Ce ți-e cu criticii ăștia, întotdeauna îți strică buna dispoziție !

ACTUL II

După puțin timp. În scenă sînt numai cîțiva dintre protagoniști.

VICTOR : A murit ca să ne strice petrecerea de revelion. Și ca să nu se mai bucure nimeni de venirea tatei. A mai fost un caz. La Galați, bineînțeles. Elizeu mi l-a povestit. Dacă nu mă-nșel. Doi vecini de apartament nu se-nțelegeau în ruptul capului. Într-o zi, unul se căsătorește. Și, bineînțeles, nu-și invită vecinul la nuntă. Trebuie să spun că aveau un hol comun. Seara, la nuntă, în camerele fericitului soț, gălăgie, dans, cîntece... Vecinul bătea cu pumnul în perete ! Dar nu-l lua nimeni în seamă. Și atunci el s-a răzbunat pe vecin : s-a spînzurat în hol. Și le-a stricat toată petrecerea.

ION : Sinistru. Un idiot.

VICTOR : Ce să facem cu el ? Chemăm procuratura ?

AUREL : Cred că nu e cazul... O să înceapă imediat cheta.

VICTOR : Da, să mai amînăm, să-l mai lăsăm pe Elizeu să se bucure că noi n-o să putem mînca curcanul și c-o să discutăm numai despre el... Pe mine nu mă deranjează nici mort, cum nu mă deranja nici viu. Dacă Elizeu ar fi vrut să vadă un procuror, nu intra dincolo... Să-l mai lăsăm acolo, dacă n-a dorit să

vadă un procuror... *(Sună telefonul.)* Alo ! *(Lui Ion.)* Pălădescu...

ION : Nu sînt aici.

VICTOR : Nu este aici... Nu, nu eu vă comunic asta, el... El spune că nu-i aici. Nu e beat, de ce să fie beat ? Să-l felicit ? Să-i spun că sînteţi cu inima şi sufletul lîngă el ? Îi comunic, sigur. Dar mai bine aţi fi cu inima şi sufletul lîngă Elizeu ! Sigur, sînteţi prieteni... Da, salut... *(Închide.)* Are o voce dulceagă... Şi un limbaj de servitoare slugarnică... *(Bate în uşa de la toaletă.)* Elizeu, Pălădescu e cu inima şi sufletul alături de tine !

VETURIA : Elizeu unde-a plecat ?

OCTAVIA *(care-a intrat odată cu Veturia)* : Lasă-l în plata Domnului... Mai bine să-ţi explic cum se joacă *twist*-ul. *(Au rămas ele singure în scenă.)* Te laşi cu toată greutatea pe un picior şi cu vîrful celuilalt picior faci aşa ca şi cum ai strivi un vîrf de ţigară. Iar mîinile ţi le mişti ca şi cum te-ai freca pe spate cu un prosop...

VETURIA : Trebuie să-l învăţ şi pe Costaiche hora asta... Costaiche nu ştie decît sînba, nici tangoul nu-l ştie... Cînd plecă adineaori la gară, nu uită să bea o sută de ţuică, nu uită niciodată ţuica. Dar paşii la tangou îi uită.

OCTAVIA *(se rujează, se piaptănă)* : Tu, Veturie, toate le ţii minte. Ioai, ţucu-ţi memoria ta ! *(O sărută, apoi iarăşi se piaptănă.)*

GILDA *(intră)* : V-am spus să nu mai staţi singure... Of, ţara arde şi dumneata te piepteni.

OCTAVIA : Mîine dimineaţă mă întîlnescu cu... cu el...

GILDA : Cu... cu cine ? A... şi unde vă-ntîlniţi ?

OCTAVIA : Pe floaştăr. Fato, parcă era vorba să te măriţi şi tu cu unu' din Belgrad.

VETURIA : Cu un pictor. Avea casă, maşină, bani.

OCTAVIA : Dac-avea, nu se ducea Gilda ? ! La Belgrad ? ! N-avea nimica, nici casă, nici bănuţi, nici taxi...

GILDA : E adevărat. Avea. Era din Belgrad, avea casă, avea maşină, avea bani, dar avea şi nevastă.

PLATON *(intră cu Victor)* : Pe Elizeu pot să-l duc eu la morgă. E aproape. Îl iau în braţe, sau pe spinare, şi-l transport. Sînt obişnuit. Era nebun, eu îl suspectam de mult. Şi cu nebunii procuratura e mai largă...

VICTOR : Lasă-l aici. Aşa vrea Aurel, nu ştiu de ce. Adică sper că de teamă de scandal. E bine unde stă Elizeu. „Pe critici, istorici... la umblătoare !“

OCTAVIA : Ioai, Victore, nu ţi-e ruşine de Dumnezeu ?

VICTOR : Marele Flaubert a zis, nu eu. Flaubert, clasic al literaturii universale.

OCTAVIA : Multe porcării mai spun şi clasicii ăştia. Mai mi-ai spus tu, Victore, de un clasic d-ăsta care atîta o sămălit singur cum e cu lumea şi atîta tot o judecat, pînă hapt ! o bolunzit de cap !

VICTOR : Elizeu n-o bolunzit. El era demult tîmpit. Valsa prin literatură teribil. Şi cel mai tîmpit obicei e să susţii nişte lucruri pe care toată lumea le ştie altfel. El mintea cu patos...

PLATON : Era nebun...

TUDOR *(din uşă, auzind ultimele replici)* : Crezi ?

PLATON : Sînt convins.

GILDA : Tu pe toată lumea o consideri nebună.

PLATON : Din asta trăiesc... Din nebunia lumii, şi dacă n-aş crede în ea, m-aş face stomatolog.

AUREL : Elizeu nu era nebun. Se temea de faptele lui... Laş ! Trebuie mers pînă la capăt... cu orice risc, cînd începi o bătălie.

PLATON : Era nebun.

VETURIA *(Octaviei)* : Și-i spun în fiecare dimineață lui Costaiche : izmene groase, pe picior, cum are Rigoletto, c-așa poartă toată lumea acuma — Rigoletto, el nu. Mă, îi spun, e frig, că regiunea noastră e între munți și aici soarele e scurt. Răsare tîrziu și apune devreme, soare scurt...

PLATON *(lui Tudor)* : Vedeți, fiecare om e nebun în felul său... *(I-o arată pe Veturia.)* Dînsa are mințile rătăcite... Mereu plutește în fericire, mereu vorbește cu Costaiche, totul în mintea ei e fermecător cînd vorbește despre Costaiche, uită toate mizeriile, uită frigul, munca, și e fericită... Mintea dînsei rătăcește fericită prin amintiri... Ea crede că trăiește Costaiche, că a vorbit adineaori cu el.

TUDOR : Crede ?

PLATON : Da, crede că i-a pregătit mîncarea, i-a dat indispensabili Rigoletto...

TUDOR : Costaiche a murit ?

AUREL : A fost împușcat, în munți, de niște bandiți. Era șef de stație... N-a vrut să oprească un tren important... L-au lichidat. Era iarnă... *(Tudor merge la Veturia.)*

OCTAVIA : Nu se pricepe la fotbal Veturia... *(Lui Tudor.)* Deloc. Și doar a văzut cu mine la televizor toate meciurile, și România—Portugalia, și Internaționale—Dinamo... În minutul unu, Veturio, nu-ți amintești ? Pîrcălab a luat mingea, a țîșnit pe extremă ca un bolid și dintr-un unghi dificil a tras puternic făcînd inutilă intervenția portarului portughez : 1 : 0 pentru noi...

PLATON : În ce minut a marcat Mateianu cînd era la Știința-Cluj golul victoriei în poarta Farului ?

OCTAVIA : În minutul 73, dintr-o pasă primită de la Petru Emil...

GILDA : Știe tot, și totuși e virgină.

OCTAVIA : Sînt. Și mă mîndresc cu asta. *(Veturiei.)* Îmi face un contabil curte... *(Sînt singure.)* Ce zici, să mă las pîngărită de el ? Să mă dau lui ?

GILDA *(neîntrebată)* : Nu. Mai abține-te. Dac-ai stat atîta timp, mai ai răbdare pînă găsești pe cineva să te ia de soție.

OCTAVIA : Trebuie să vină.

GILDA : Vine ! Vine ! Făt-Frumos...

OCTAVIA : Cavalerul visat de mine e ca Făt-Frumos... Vreau să fiu pură și intactă în noaptea nunții. Și fecioară !

PLATON *(lui Aurel)* : Știe toate formațiile de fotbal din țară. Și citește „Sportul popular“ zilnic...

AUREL : Și Ion citește „Sportul popular“ zilnic.

OCTAVIA : Imaculată... *(Iese cu Veturia.)*

GILDA *(lui Platon)* : O s-o ia mutu ! Nenorocita ! S-a gîndit toată viața la o prostie : să fie imaculată ! Femeia trebuie să fie la nivelul secolului. La nivelul bombei atomice. Să atragă, să subjuge, să distrugă. Femeia trebuie să fie radioactivă. Hai, Platon, să te-nvăț cum se mănîncă curcanul !

PLATON : Nu, mersi, sînt sătul... Aș dori un vin...

GILDA : Hai să-ți dau vin ! *(Îl trage de mînă după ea. Ies.)*

TUDOR : Îngrozitor !

AUREL : Ce-i îngrozitor ?

TUDOR : Totul s-a schimbat. Totul e altfel decît m-am așteptat.

AUREL : Ce voiai ? Gilda e tîrfă, voiai să fie fecioară ? Trebuia să fi rămas acasă, să ai grijă de ea.

TUDOR : Oricum, atîta vreme cît Elizeu...

AUREL : Te poți lua după spusele Gildei ? Dacă a mințit ?

TUDOR : Dacă mințea, Elizeu nu...

AUREL : Nu din cauza ei... Din cauza dumitale ! Da, da, a amenințărilor dumitale ! Omul o fi avut păcate... Posibil. Dar pentru meritele de-acuma i-au fost iertate.

TUDOR : Atunci înseamnă că și pe mine m-ar fi iertat, acum, dac-aș fi fost liber. *(Intră, discret, cu un pahar în mînă, Victor.)*

AUREL : Fiecare ins e dator să aibă grijă de libertatea sa.

TUDOR : Dar cînd ea nu mai depinde de el ? De-a mea a avut grijă Elizeu... Dacă Elizeu... Nu v-aș fi găsit așa, fiindcă n-aș fi plecat...

AUREL : Lasă-l pe Elizeu, nu numai el... Și-apoi n-are rost să faci pe dezamăgitul... Bărbatul a venit acasă, dar nu dintr-un război unde s-a sacrificat apărîndu-și țara, și familia, ci dintr-o pușcărie unde-a fost trimis pentru că voia să distrugă țara, și-acasă nu și-a găsit soția trăind cu noul rege, ca în tragedii, trădîndu-l, ci și-a găsit aceeași soție fidelă, care a ținut familia pe umerii ei, sacrificîndu-și viața, ține minte ! Așa s-ar putea începe povestea... Nu ca în tragedii. Deci, să nu facem „tragedii“, tată, dacă zici că-mi ești tată.

TUDOR : Am găsit un fiu ostil, și asta e mai rău... Că e din sîngele meu.

AUREL : Dar nu și din convingerile tale. Nu am nici o idee reacționară, și nu sînt dușmanul acestui timp.

TUDOR : Vrei să mă dai pe ușă afară ?

AUREL : Am spus doar că nu sînt dușmanul...

TUDOR : Din moment ce-am fost eliberat, statul a considerat convingerile mele inofensive, chiar dacă ele

ar mai exista... Şi ar spera la o adaptare a mea, dacă nu la convingeri noi... În orice caz, îmi dă posibilitatea să fiu om, să trăiesc în libertate. Ori te încurcă libertatea mea ? !

AUREL : Ca să fiu sincer, am trăit şi fără dumneata, pe propriile noastre picioare, de ce ne-ai încurca ? O bucată de pîine nu-i o problemă astăzi.

TUDOR : Pot să muncesc, n-o să cerşesc de la nimeni... Am şi un loc de muncă asigurat...

AUREL : Deci eşti fericit ! Atunci de ce ziceai că e îngrozitor ? Ori vrei să ne terorizezi cu ideile dumitale pe toţi ?

TUDOR : Cum să vă terorizez ?

GILDA *(intră, strigînd)* : În genunchi, în genunchi ! *(Apare Platon, mergînd în patru labe.)* Aşa, dacă zici că mă iubeşti ! Aşa-ţi trebuie...

AUREL : S-a-mbătat ? !

GILDA : Platon nu se-mbată niciodată ! E nebun !

PLATON *(se ridică. Lui Tudor)* : Fiecare e nebun, în felul său, cum v-am mai spus. Gilda n-are mintea zmintită, căci vedeţi ce orgolioasă e şi cum mă pune să merg în patru labe. Ea simţurile le are sărite din ţiţîni, deplasate — ca să nu zic nebune.

GILDA : De-aceea sînt „setoasă“ de iubire, înţeleptule ?

PLATON : Sete, da, sete, o sete organică, o sete fără voia ei, ca vara setea de apă într-o zi cu arşiţă cumplită.

AUREL : De ce nu-i este sete de învăţătură ?

PLATON : Ea e bîntuită de soare, de dragoste, e nebună — dacă vreţi...

MAMA *(din prag)* : Tudore, nu ştiu ce vrea mutul... *(Tudor o urmează.)*

PLATON *(lui Aurel)* : Şi eu nu sînt pentru ea ca apa, potabil.

GILDA : Apa care mă astîmpără, dar odată băută, vreau altă apă, căci apa n-are nume pentru mine, cum n-au nici bărbații. Apă chioară. Apă, pentru arșița ce mă omoară !

PLATON : Ard simțurile în ea ca-ntr-o lupoaică. Dacă s-ar fi făcut artistă de teatru, poate ar fi ars ca o făclie pentru întreaga lume !

AUREL : Dar așa arde ca o femeie oarecare. Și asta din cauza tatei. *(Tudor a intrat urmat de Mut, și-a auzit.)* Apă, materie primă ! *(Gildei.)* Și te mai și lauzi.

GILDA : Mă laud, mă laud cu bărbații ! Mă laud eu. Eu cu banii dați pentru raclaje mi-aș fi cumpărat de mult mașină, cu asta mă laud ! Mă laud, fiindcă sînt însărcinată ! Pentru prima dată ! Și voi fi mamă ! Port în pîntece un copil. Pentru el l-am chemat pe Moș Gerilă, vreau să fie fericit din noaptea asta de revelion ! Am un copil, Aurele ! N-o să mai fiu singură la bătrînețe. Și n-am să mai stau cu tine în casă. Și dacă te mai aud că pe mama copilului meu o faci tîrfă, îți ard ochii cu vitriol ! *(Iese.)*

AUREL : Fis ! Are dreptate Platon, are nervii deplasați. Sînt sătul de pisici aflate în călduri ! Vreau liniște ! Asta vreau, să pot trăi măcar o jumătate de oră în liniște, măcar în noaptea Anului nou.

VICTOR : Liniște ! Pentru burta frățiorului, faceți liniște ! Să aibă și el plăceri, sărmanul. Frățiorul și-a pierdut echilibrul, de strigă : liniște ! Te temi de ceva ?

AUREL : Mă tem de prostia ta... De ce să mă tem ?

VICTOR : Dacă vrei liniște, înseamnă că nu-ți place ceva... Poate nu-ți convine că a venit tata din... S-ar putea să te dea afară de la combinat... N-ai scris în autobiografie că tata e la închisoare...

AUREL : N-am ştiut că trăieşte... Am scris că e mort. Aşa mi-a spus mama.

VICTOR : Aşa ţi-a spus, dar ştiai că nu este aşa. Ţi-a spus că e mort, ca să n-ai neplăceri, în facultate...

AUREL : Mamă, mi-ai spus să scriu că e mort ?

MAMA : Da.

AUREL *(lui Victor)* : Acum ce mai doreşti ? Şi mama a divorţat în acest timp de tata, ca să n-aibă nici ea neplăceri la slujbă. Este, mamă ?

MAMA : Da.

VICTOR : Dar ea ştia că tata n-a murit. Şi ştiai şi tu precis. Ai scris : mort, ca să uiţi şi atît cît ştiai despre el, să ai libertatea întreagă, să nu te mai împiedice el ! Şi acum el e viu, a venit şi te împiedică, de aceea ceri linişte. Nu din cauza Gildei.

AUREL : N-am de ce să mă tem pentru greşelile tatei. Nu eu le-am săvîrşit.

VICTOR : Nu te temi ? Să zicem. Dar te temi că te vor da afară pentru nesinceritate.

AUREL : Ce fel de nesinceritate ? ! Aiurezi !

VICTOR : Oare ? ! Aminteşte-ţi pentru ce l-aţi dat afară din facultate pe colegul vostru Luchian ? Pentru că taică-său fusese chiabur ? Nu, că nu se mai purta chiaburia... L-aţi dat afară pentru că el nu declarase că taică-său a fost chiabur, adică pentru nesinceritate. Tu ai inventat cuvîntul ăsta, nu-ţi aminteşti ce mîndru erai de el ? Pentru nesinceritate vei fi dat şi tu afară, de asta te temi. Vrea linişte ! Adică noi să ne ţinem limba, şi tata eventual să facă aripi, să umblăm plini de rahat ca frăţiorului să-i meargă bine ! Asta-nseamnă linişte : să tacă toţi, ori să crape. Degeaba spui că Gilda din cauza tatei s-a ratat. Tu de ce nu te-ai ratat ?

AUREL : Eu am muncit.

VICTOR : Tu ai ajuns inginer, te-ai realizat, ești cineva, dar ca om ești de-o mie de ori mai ratat decît Gilda. Tu ai mințit tot timpul. De ce l-ai acuzat pe Luchian de nesinceritate față de U.T.C. ? De ce ? Ca să vadă toți că tu ești sincer atașat comunismului și că tu n-ai putea săvîrși o asemenea mundărie.

AUREL : Luchian și furase din cămin fiș-fiș-uri.

VICTOR : Trebuia judecat numai pentru furt...

AUREL : Tu nu mă poți judeca, ești invidios pe mine că mi-am terminat studiile... Ai îmbătrînit degeaba, vorbești fără să faci nimic... Eu nu mă tem de nimeni. Îmi fac datoria zilnic, muncesc pentru oameni, pentru stat, ca un soldat...

VICTOR : Ca un soldat plătit. Nu convins că poate muri în luptă. Lupți, dar fără să riști o moarte.

AUREL : Ce moarte ? Bazaconii.

VICTOR : O credință, adică. Nu te face că nu înțelegi. Cei care se angajează într-o luptă în care cred se gîndesc și la o moarte posibilă... Comuniștii, luptînd, crezi că nu s-au gîndit la moarte ?

AUREL : Să lăsăm... Tu n-ai de unde să cunoști asemenea probleme... Eu muncesc, lupt ca oamenilor să le fie mai bine.

VICTOR : Lupți, dar fără să riști, ținînd la viața ta, la postul tău. Să nu te dea afară. Ca un soldat care nu va muri niciodată în luptă, căci nu-l interesează cauza ei, ci ce primește, și dacă are mașină la scară... Tu ești un burghez care trăiește în socialism, liniștit, satisfăcut, uitînd că toată bunăstarea ți-o datorezi muncii altora, bunurilor produse de un combinat socialist.

AUREL : De ce mă ponegrești, ca să vadă tata, și toți,

că ești bun și drept ca un sfînt ? De ce mă urăști, Victore ? De ce minți ?

VICTOR : Nu mint. Ești convins și tu că nu mint. Pentru mine, minciuna e moarte. Am cancer, Aurele, și știi că eu nu mint, că de cînd am cancer nu mai mint pe nimeni, nici măcar pe mine nu mă mai mint.

TUDOR : Victore, poate nu e adevărat... Ai auzit ce-a spus Ion despre Pălădescu... Poate vreun doctor...

VICTOR : Am. Zace în mine, crește ca o floare. Și atîta timp cît mai trăiesc, trebuie să spun adevărul. N-am nimic de pierdut și aș fi laș dacă și în aceste momente n-aș spune ce cred. Dacă și cu moartea în mine aș fi mincinos, conformist, lingușitor... Nu, n-ai nici o teamă, nu mi-e frică de moarte... Și nici de boală. Ea m-a ajutat să-mi regăsesc propria fire, propria mea ființă... Am renunțat la toate convențiile morale, sociale, și mi-am găsit propria mea matcă, autenticitatea mea : care e un imens pustiu, o imensă Sahară !

TUDOR : Poate chiar boala te face să te simți pustiit, dezamăgit...

VICTOR : Dar nu sînt dezamăgit, nu. Cancerul m-a făcut să fiu om întreg, cum m-am născut, fără lașități, fără ambiții ca Aurel... Cînd nu mai ai nici o șansă, nici o speranță în lumea asta, cînd ai în față sigură moartea, nu mai ai nici un motiv să te lupți, cum zice Aurel că se luptă, să minți, cum ne-a mințit mama ca să nu disperăm, să trădezi, cum a trădat Elizeu... *(Intră Ion.)* Cît timp trăiești, sinceritatea e o prostie, dacă nu chiar o piedică în drum, sau o crimă. Trăind, speri să te-aranjezi, și nu poți fi întreg... Sînt sincer ca în fața ultimei spovedanii.

ION : Adică poți fi om numai cu cîteva luni sau clipe înainte de a muri ?

AUREL : Sinceritatea ta e neputință, e teama de-a te ocupa serios de ceva. Te-ascunzi în spatele bolii ca să nu faci nimic. Boala ți-a dat motiv ca să fii leneș și obraznic cu toată lumea. Cine-ți poate răspunde, cine poate jigni un bolnav ? Te bazezi pe faptul că toată lumea se teme de ea, cum se temea înainte de tuberculoză. Ah, melodramele astea cu moartea ! Dama cu camelii și-ar face azi penicilină ! Și-ar rezolva totul. Mîine n-o să mai fie nici cancerul o problemă. Și, la urma urmei, chiar dacă ești bolnav, de unde crezi că ai dreptul să jignești pe toată lumea făcînd pe omul care spune adevărul, care e obligat să spună „adevărul", ca să fie sincer cu el însuși ?

VICTOR : Dar eu nu te jignesc pe tine, Aurele. Tu te simți jignit. Dacă un lucru nu-i adevărat, nu poate fi jignitor. E un cuvînt de laudă. Dacă eu spun : Aurel e om cinstit — tu te simți jignit, fiindcă știi că nu ești cinstit. Dacă spun : Ion e cretin — el rîde, o ia ca o glumă, fiindcă nu se simte jignit.

AUREL : Dar tu spui : Aurel e necinstit ! Ion nu e cretin ! Spui ce gîndești tu, nu ce-am crede noi.

VICTOR : Adevărat, spun ce cred. Și dacă e adevărat ce spun, te superi. Vezi, turbi și-acuma de supărare ! Înseamnă că degeaba Dama cu camelii și-ar face penicilină, ea s-ar putea vindeca, tu nu.

AUREL : Mai bine sănătoși, puternici și lași. Sîntem mai utili lumii decît cei bolnavi și sinceri. Sinceritatea ta nu-i decît un fel de lașitate care nu mai dă randament. Înainte de-a fi bolnav, tot neisprăvit erai, tot fără nici o meserie erai, ca și-acum. Dar atunci mă tapai de bani șantajîndu-mă ca un escroc, spunîndu-mi pe față că dacă nu-ți dau un poĭ, sau o sută, sau o mie, cum ți-era cheful, mă spui neves-

ti-mi că m-ai văzut c-o nemțoaică, ori că mă torni la cadre că tata e în pușcărie și trăiește... Vezi, din tata tu ai făcut un motiv de șantaj... Și-acuma-l faci pe Cristos care spune adevărul.

TUDOR : De cine ți-e frică, Aurel ?

AUREL : De nimeni, nu te lua după aiurelile lui Victor. Îi place să facă pe cavalerul sincerității !

TUDOR : Vedeți, pe vremuri și eu scriam... Nu știu dac-aș fi ajuns cineva. Dar era o posibilitate. Cîțiva colegi de-ai mei de facultate, nu dintre cei mai străluciți, au fugit în Franța. Și unii dintre ei s-au realizat. Unul e chiar o mare personalitate !

AUREL : Tu de ce n-ai fugit ?

TUDOR : Vă aveam pe voi. Și nu mă temeam de nimic, credeam că totul se va schimba. S-a schimbat, dar poate prea tîrziu pentru mine. Nu m-am temut. Cei care se tem, se pare că se realizează mai bine... Tu, Aurel, se pare că vei realiza fapte nemaipomenite.

VICTOR : Poate-o să ajungă director general, ori o să descopere ceva. Premiul Nobel îl așteaptă, acum se dă și celor din țările socialiste, mai ales în știință...

AUREL : Și totuși, cînd te temi, nu e bine... Înseamnă că poți face orice, ca să-ți ajungi scopul.

PLATON *(intrînd cu Gilda)* : Sau poți ajunge la nebuni. Cine are gînduri prea multe este clientul meu.

TUDOR : E bine să ai gînduri... Uite, la pușcărie nu mai aveam nici un gînd. Totul era asigurat, totul știut. Nu mai aveam nici gînduri c-o să pățim ceva. Nu ne mai temeam.

AUREL : Dar nici nu mai sperați...

TUDOR : Nu, speranță aveam, speranța nu se pierde. Dar tu te temi, Aurele, prea tare te temi, de parcă n-ai fi liber. *(Mama iese, scîrbită.)*

VICTOR : Nici nu e, tată. Față de el nu e liber, întîi și-ntîi.

AUREL : Numai proștii sînt liberi cu desăvîrșire și fericiți. Proștii sau cei care fac pe bolnavii. Eu nu sînt fericit, e bine ? *(Intră Mutul, urmat de Octavia și Veturia.)* El e fericit !

TUDOR : Nu rîde, Aurele !

AUREL : El e fericit ! S-a jertfit pentru o cauză, poate, de ce n-ar fi fericit ? Poate e un martir !

TUDOR : Nu-ți bate joc, Aurele, că te plesnesc !

AUREL : În casa mea ? Dar cu ce drept ? În primul rînd nici nu știu sigur dacă-mi ești tată sau nu. Poate ești doar un ibovnic de-al mamei din tinerețe.

TUDOR : N-o jigni pe mama, Aurel !

AUREL : Dar n-o jignesc. Îmi spun o părere. Dacă Victor are dreptate să-și spună părerile, eu n-am ? Poate mamei i s-a urît să trăiască singură și ne prezintă astă-seară pe-o cunoștință a ei din tinerețe, zicînd că e tatăl nostru. Cine-ar putea spune că nu e ? Doar noi nu-l cunoaștem.

VICTOR : Elizeu îl cunoștea...

AUREL : Elizeu era fratele mamei. Putea să spună el altceva decît mama ? Întrebați-l ! Elizeu, cine este omul acesta ? Tăcere. E tatăl nostru, Elizeu ? Iarăși tăcere ! Dacă mama o să ne spună că Mutul e tatăl nostru, Mutul e ! Poate s-a săturat și mama să fie singură la bătrînețe.

GILDA : Dar actele...

AUREL : I-a cerut cineva actele ? Dar actele se pot aranja, sînt sute cu numele nostru în țară. Iar de n-are acte, o să spună că de fapt el e tatăl nostru adevărat, nu cel din acte.

TUDOR : Mai bine nu intram în casa asta.

GILDA : Tată, nu te lua după el. De-ar putea, nici pe noi nu ne-ar recunoaște ca frați, îl deranjăm, îi stricăm prestigiul. Eu, mai ales.

AUREL : Nu trebuie să te superi... Nu semeni cu nici unul din noi la înfățișare, la fizic... Și sînt atîția escroci astăzi, de te poți aștepta și ca unul să se dea drept tatăl tău... Ar mai ciupi bani, ar avea căldură, liniște... Plus că-și mai aduce și-un prieten, pe care din precauție, ca să nu spună năzbîtii și să se demaște cumva, îl prezintă drept mut. *(Mutul îi face semn lui Tudor că vrea să plece.)* Și după ce se satură, face și nazuri și vrea să plece.

TUDOR *(Mutului, făcîndu-i semn să stea pe scaun)* : Stai, nu pleci nicăieri. Nu uita, Aurele, că pot pleca definitiv. Dar atîta timp cît stau aici, eu sînt stăpînul de drept al acestei case.

AUREL : Stăpîn, ce-i aia stăpîn ?

VICTOR : Tată, nu te enerva, așa e el, sîcîit, îi scoate pe toți din răbdări, ca să aibă ultimul cuvînt. Să se impună, să se teamă toți de el. Vrea să aibă ultimul cuvînt, așa s-a învățat, așa face și la combinat. Ultimul cuvînt e al celui care are dreptate.

AUREL : Eu nu cred că ești tatăl meu ! *(Veturia, Octavia, Platon ies.)*

GILDA : Platon, nu pleca. Nu vrei să-l consulți pe iubitul nostru director ?

PLATON *(ieșind)* : Inutil ! Cunosc și boala asta. De fapt, nebunii rîd unii de alții, și între ei stabilesc chiar grade. Există și la ei o ierarhie și o disciplină. E mai greu pînă se instaurează. Apoi nebunul cel mare... Peștele cel mare îl înghite pe cel mic... Sau, cum se mai spune în popor, îi face altceva... *(Iese.)*

AUREL : Lasă-l dracului de idiot ! *(Lui Tudor, serios,*

vorbind ca între bărbaţi.) N-ai nici o mărturie că eşti tatăl nostru !

TUDOR : Vă am pe voi.

AUREL : Dar noi nu te recunoaştem, şi nu-ţi semănăm.

GILDA : Eu îl recunosc !

AUREL : Mersi ! Se vede că-l cunoşti de minune ! Cînd a intrat, te-ai şi dat la el ca o tîrfă !

TUDOR *(urlînd)* : Sînteţi copiii mei !

AUREL : Toţi sîntem nişte cîrnaţi ! Nu-ţi semănăm, chiar de-am fi din sîngele tău. Cîrnaţi ! Timpul e o maşină de tocat, nimic n-a mai rămas din pretinşii tăi fii, toţi sîntem cîrnaţi. Timpul ne toacă şi personalitatea, dacă o avem, ne amestecă şi ieşim în rînd, aliniaţi, piperaţi, afumaţi şi utili ! Buni de pus în galantar ! Buni de mîncat, de către alţii ! De această viaţă, pe care o slujim ca pe-o curvă !

GILDA : Nu te ştiam filosof, te ştiam doar cîrnăţar ! poate-aşa vrei tu să faci cu oamenii ce-i ai în subordine. Pe mine n-o să mă toace nici o maşină.

AUREL : Eşti tocată gata ! Te-au tocat sute de bărbaţi, că de le-ai şti măcar numele, ai avea în cap o enciclopedie ! Ai îmbătrînit, nu te uiţi în oglindă, eşti bătrînă şi n-ai realizat nimic şi cînd mergi pe stradă lumea te arată cu degetul şi chicoteşte !

GILDA : Şi spune : E sora directorului ! De aceea nu-ţi convine ! Ei, mai bine ce-am fost eu, decît ce eşti tu ! Eu n-aş goni pe nimeni din casa mea în noaptea de revelion, în cea mai sfîntă noapte din an, n-aş da pe nimeni afară ! Pe nimeni ! Dar pe tatăl meu, sau pe unul care are curajul, chiar de-ar fi escroc, să ne-aducă bucuria în casă spunînd că e tatăl nostru — în nici un caz ! Dar ştii şi tu că puşcăriile s-au golit...

AUREL : S-au golit demult... A întîrziat. Mai citim și noi în ziare ! Marea grațiere a fost demult...

TUDOR : E adevărat... Dar întîi am fost să-i caut acestui om casa, neamurile... *(Îl arată pe Mut.)* Și n-am găsit pe nimeni.

GILDA : Nu l-a recunoscut nimeni ?

TUDOR : Nimeni.

VICTOR : N-a avut nimeni nevoie de el ?

TUDOR : Cine are nevoie de un pușcăriaș ?

AUREL : Și-atunci te-ai găsit bun și l-ai luat cu tine.

TUDOR : Spune-mi dumneata, chiar de nu mă recunoști, ca tată, sînt doar mai bătrîn... L-am luat cu mine. Ce voiai ? Să-l duc din nou la pușcărie ?

AUREL : Nu cred că nu se găsea un loc și pentru el în țara asta.

TUDOR : Loc, da, dar nu căldură. Și omul fără căldură omenească nu poate trăi.

AUREL : O să-mi spui că și la pușcăriași ai găsit mai multă căldură decît în inima mea.

TUDOR : Mai multă.

AUREL : Fiindcă sînt intransigent și nu admit escrocheriile ! Vrei să sun miliția ? *(Se îndreaptă spre telefon.)* Vrei să le spun că doi indivizi fac speculă cu sentimente paterne și cu umanism ?

GILDA : Nu dai nici un telefon, nu ți-e rușine ? De te-ar auzi mama, ar îmbătrîni cu o sută de ani.

AUREL : Mama e bună, e miloasă...

GILDA : Dar Elizeu îl cunoștea, de-aceea s-a sinucis.

AUREL : Din cauza ta s-a sinucis. Că l-ai făcut de rîs. Era un om sensibil, un literat fin și pudic, un burlac convins, dar care n-a putut rezista învinuirilor tale stupide care-l dezonorau.

GILDA : Dar e-adevărat ce-am spus !

AUREL : N-am auzit niciodată o tîrfă să spună cumva că minte...

VICTOR : Să ne strice nouă cheful s-a sinucis, și poate temîndu-se de ce știa tata despre el...

AUREL : Nu tata, acest om ! Poate-l cunoștea demult, ca pe un escroc fără scrupule ! Vreți să dau telefon ?

TUDOR : Nu da, plecăm noi.

AUREL : Vedeți ? ! *(Lui Tudor.)* Și unde-o să mai mergeți ?

TUDOR : La hotel, unde-avem bagajele... În noaptea asta părăsim orașul, nu vă mai deranjăm...

AUREL : Deci recunoști că ești un escroc ? !

TUDOR : Da, recunosc...

AUREL : Poate c-ați fost și la pușcărie... Poate acolo l-ați cunoscut pe tata și-ați auzit de noi.

TUDOR : Da...

AUREL : Și ați crezut că a dispărut cumva mama, sau poate o cunoșteați și pe ea... Ați venit să ne escrocați... Ei bine, ca să nu par rău, vă dau banii ăștia, s-aveți de drum. *(Îi bagă în buzunar banii.)* Sînt două sute, v-ajunge...

TUDOR : Da, ne-ajunge.

AUREL : Dac-ați scăpat de la pușcărie, să vă pară bine că trăiți.

TUDOR : Ne pare, dar nu asta e totul, că trăim... Ci ce-am făcut, trăind ? Eu, nimic !...

AUREL : Și Mutu ?

TUDOR : O, el e într-adevăr nefericit. Într-adevăr, e mut ! A intrat în pușcărie băiat de șaptesprezece ani, după rebeliunea legionarilor. Au fost luați mai mulți din județe, nevinovați, doar ca să-i aibă la număr... El era orfan, cioban la un legionar... L-a predat, în locul lui fiu-său... Antonescu i-a menținut

în pușcărie... Apoi a venit războiul... I s-a pierdut urma... Atîta l-au tot bătut, și-atîta a urlat, schingiuit, că și-a rupt corzile vocale... De durere... Din bătăi a rămas mut. Nu știe nici carte, nu știe să vorbească, nu știe să se apere... E ca un cîine lepădat... N-a avut nimeni timp pentru el...

AUREL : Povestea asta să le-o spui altora. Și înainte de a-ți da bani. Eu te-am plătit, nu trebuie să mă mai minți.

TUDOR : Pe cuvîntul meu că e adevărat ce povestesc despre el.

AUREL : De ce nu l-au eliberat în '44 ?

TUDOR : Crezi că era așa de simplu ? În acte scria : legionar ! A fost menținut. Cine avea timp de el să-i revizuiască procesul ? Vremuri tulburi...

AUREL : N-o să iei apărarea legionarilor...

TUDOR : Nu vorbesc de ei, vorbesc de omul acesta.... De-abia acuma l-au eliberat, comuniștii... A intrat puști și a ieșit om bătrîn. Uită-te la el : nu știe nimic despre viața adevărată, și nici n-a știut. Și cine e de vină ?

AUREL : Istoria...

OCTAVIA *(intră, urmată de Veturia)* : Aș vrea să ne jucăm de-a baba-oarba...

VETURIA : Și eu, și eu... Să strig : Unde ești, Chimiță ? Și tu să răspunzi...

OCTAVIA : Aici, aici... Baba-oarba, aista-i joc.

VETURIA : Unde este, Chimiță ? *(Ies rîzînd.)*

TUDOR : Istoria... Pe istorie te poți supăra ? Ce-i aia istorie ? Timpul ? Dar pe timp, pe istorie nu te poți supăra, ea nu se mai întoarce... Și dacă omul acesta n-a fost fericit, n-o să fie încîntat dac-o să-i spui că urmașii, poate chiar ai lui, o să fie fericiți... El n-a fost...

AUREL : Şi ce vrei acuma, să vă mai dau nişte sute ?

TUDOR : Nu... Spuneam doar că dintr-o greşeală omul acesta nu este ce-ar fi putut fi azi... Poate chiar director în locul tău...

AUREL : Ai umor...

TUDOR : N-am. Priveşte-l : e om bătrîn ! A trăit de pomană ! Şi nici acest lucru nu-l ştie ! Elizeu, în schimb, a fost legionar şi n-a păţit nimic.

AUREL : Gata cu insultele ! Nu ştiu, nu mă interesează ce-a fost cu Elizeu.

TUDOR : Niciodată n-a crezut cu nimic în ceva. El numai a aderat, s-a mulat, ca muşchiul, să trăiască.

AUREL : Am spus : gata ! Nu uita cine eşti ! Şi cine ai spus că eşti ! Substituire de persoană, şantaj, cred că ştii ce cuprind decretele pentru aceste delicte.

TUDOR : Ştiu. Plec.

GILDA : Nu poate pleca fără să dea ochi cu mama !

AUREL : Bine, să dea. *(Lui Tudor.)* Vă lăsăm singuri, pe tine şi pe mama, dar să nu încerci s-o şantajezi, chiar de te cunoaşte cumva... Spune-i Mutului să plece...

TUDOR *(vorbeşte ceva cu Mutu, prin semne. Mutu pleacă)* : S-a dus la hotel...

AUREL : Mamă, vino te rog... *(Ies toţi, în afară de Tudor. Mama apare. Mamei.)* Noi trecem dincolo, să bem un vin... *(Iese şi el.)*

MAMA : Tu de ce nu mergi dincolo, Tudore ?

TUDOR : Plec...

MAMA : Unde să pleci ? Unde e Mutu ? De ce-a plecat ?

TUDOR : A plecat la gară să-şi ia bilet...

MAMA : Dar nu putea pleca mîine ?

TUDOR : Întotdeauna e bine să pleci la timp...

MAMA : Şi unde vrea să meargă ?

TUDOR : Nu știu... Undeva se va găsi și pentru el o stea... Trebuie să vorbesc cu el, nu-l pot lăsa singur, de aceea plec...

MAMA : Du-te, sau mai bine să te ducă Aurel cu mașina... Vă întoarceți mai repede și poate-l convingi să nu plece chiar în noaptea asta... Nu-i bine să te prindă prima zi a anului călătorind, înseamnă că tot anul n-o să stai pe-acasă, și-ar fi bine să-și găsească și el o casă... O să te ducă Aurel cu mașina...

TUDOR : O să merg singur, iau un taxi, să nu-i stric petrecerea... Și n-aș vrea cînd o să vorbesc cu Mutu să mai fie cineva de față.

MAMA *(privind ceasul)* : Primul tren e peste vreo oră și jumătate, mai ai timp...

TUDOR : N-aș vrea să-l las singur în gară... *(Luîndu-i mîinile.)* Nu știu cum să-ți mulțumesc...

MAMA : Pentru ce, Tudore ?

TUDOR : Pentru tot ce-ai făcut... Ai fost o martiră, mamă...

MAMA : Nu mi-am făcut decît datoria de mamă.

TUDOR *(îngenunche în fața ei și-i sărută mîna)* : Îți mulțumesc, mamă.

MAMA : Tudore, scoală...

TUDOR : Să nu rîzi de mine... Tot timpul m-am gîndit la această clipă... Vezi, poate Aurel ar rîde... N-aș vrea să intre acum, vreau să fim numai noi doi acum... Doar puțin timp, foarte puțin, atîta timp cît să-ți pot mulțumi... Nu, nu, e adevărat, tu ai dus și crucea mea de bărbat, odată cu crucea ta de nevastă... Poate ei ar zice că am un limbaj demodat, poate așa o fi... Dar eu am fost crescut la internat, ne duceau mereu la biserică și doar cu atîta am rămas și eu din religie, cu un lucru în care cred : că fiecare avem de purtat în viață o cruce...

AUREL *(intră, e surprins)*: O, ridică-te, omule, nu fă ca-n filme!

MAMA: Aurele, vrei să-l duci cu maşina pînă la gară?

AUREL: Îl duc, mamă, şi pînă la capătul pămîntului! Dar cît mai repede, că imediat trecem în noul an!

MAMA: Bine, te chem eu... Du-te, Aurele... *(Aurel iese.)* Nu te supăra pe el, i-am crescut cum am putut... Nu sînt manieraţi. Erau mici, atunci... Aurel avea o tricicletă verde, îţi aminteşti? El niciodată n-a mers pe trotinetă, nici cînd a fost mai mare, ameţea, cădea, nu-şi păstra echilibrul pe două roate... Nici pe bicicletă nu ştie să meargă, nici acuma... Tricicleta i-a plăcut grozav! Iar Victor, Victor nici nu ştia să vorbească atunci...

TUDOR: Tot timpul te-am iubit... N-ai fost niciodată fericită, niciodată regină în casa asta... Cum ţi-am promis... Îţi aminteşti? Am să te fac regină, îţi spuneam, tu o să fii regina mea, fericită, şi falnică, regina acestei case, regina lumii, nimeni n-o să fie mai fericită ca tine...

MAMA: Da, regină, îmi amintesc... Şi-apoi îmi cîntai romanţe... Chitara ţi-am vîndut-o demult, cînd a intrat Aurel la facultate. Ştiu că ţineai foarte mult la ea, dar... Nu, tot am vîndut, tot ce rămăsese de la tine. Nu din răutate, nu ca să nu-mi mai aducă ceva aminte de tine şi să mă-nfurie... Deşi, într-o vreme, stiloul şi basca pentru asta le-am vîndut, să nu-mi mai aducă aminte de tine, ţanţoş cum stăteai pe cap cu basca şi cîntai romanţe bătînd măsurile cu stiloul... Dar acum sînt fericită, Tudore, acum îi am la masă pe toţi ai mei, pe voi toţi, acum sînt ca o regină... Bine c-ai venit, Tudore...

TUDOR : În fiecare noapte de an nou mă visam acasă... Și-mi doream, treaz, măcar o oră să vin, să vă văd și să plec...

MAMA : Îți amintești ? *(Cîntă încet.)*

Te-aștept pe-același drum
De altădat'
Ca tu să mă-nțelegi
Că n-am uitat...

TUDOR : Uneori mă gîndeam la copii și-mi ziceam : o, ei, desigur, își iubesc tatăl, dar el fiind plecat, ei și-au făurit o altă viață... Și-au început să-l uite, să nu-l mai amestece de fapt în biografia lor, să-l creadă mort...

MAMA *(îl ascultă, cîntînd)* :

Și caut urma visului pierdut
Să-l găsesc
Și să-l mai sărut...

TUDOR : Și mă vedeam venind acasă... Ei se bucură la început, dar deodată începe să-i cuprindă o frică. Frica...

MAMA : Taci, Tudor, nu aiura, ascultă...

TUDOR : Așa mă gîndeam... Se vor teme... Dacă eu trăiesc, le stric viața, biografia, cu biografia mea... Eu sînt pentru ei alt timp, ce-a fost, rădăcina putredă... Eu sînt pentru ei un strigoi...

MAMA : Nu vorbi prostii... Ești tatăl lor, tu le-ai dat viață, n-o să zică nimeni așa, sînt alte vremuri acum...

TUDOR : Tatăl lor, dar ei au crescut altfel... Și-atunci aș fi plecat, v-aș fi văzut și-aș fi plecat în lume, să nu vă tulbur...

MAMA : Vai, ce prostii spui, Tudore !

TUDOR : Așa mă gîndeam... Iar dacă ei s-ar fi înfuriat și-ar fi vrut să mă dea cu forța afară, ori nu m-ar

fi recunoscut... ori ar fi vrut să cheme miliția, socotindu-mă un escroc...

MAMA *(rîde)*: Vai, Tudore, Tudore...

TUDOR: Aș fi plecat atunci singur, decît să constate miliția că sînt tatăl lor...

MAMA *(rîzînd cu hohote)*: Vai, tot cu capul plin de păsări ești, Tudore...

TUDOR: Mi-ar fi fost rușine pentru ei și-aș fi plecat, ca și cum n-aș fi fost niciodată... Și n-aș mai fi revenit... Să nu-și închipuie că tatăl lor s-ar fi lăsat atît de adînc jignit, dat afară...

MAMA *(sărutîndu-l, rîzînd)*: Nu te-ai schimbat deloc, Tudore, tot cu capul plin de păsări ești...

TUDOR: Mai bine să par în ochii lor un escroc, decît propriul lor tată, atît de adînc... Mai bine să fie mîndri de un tată pe care nu l-au cunoscut, cum fiecare e mîndru că are un tată, oricine ar fi el...

MAMA: Păsări, păsări, o pădure cu păsări e în capul tău... Romanța ta... Taci, taci...

Azi toate s-au schimbat,
Doar vechiul tei
Mai are flori la fel
Ca ochii tăi. *(Îl sărută.)*
Dar în zadar aștept,
Tu n-ai să treci,
N-am să-ți văd
Pașii pe poteci...

TUDOR: Tu vrei să reiei, să legi totul de-atunci... Atîtea fire au fost...

MAMA:

Anii trec, se duc-nainte
Și din tot ce-a fost iubiri
Și din lacrima fierbinte
Se desprind doar amintiri...

TUDOR : Atîta timp... Dacă ar vrea să mă omoare ?
MAMA : Cine ? Ce vorbeşti, cine ? *(Total schimbată.)*
TUDOR : Să scape de mine... Aşa-mi închipuiam... Să-mi zică : Eu nu te cunosc, nu ştiu dacă eşti tatăl meu sau ştiam că eşti mort ! Şi vii acum şi ceri drepturi, loc şi casă, loc, loc, la masă, peste tot, să ne strici viaţa, viitorul, pe care ni l-am făcut singuri, fără tine...
MAMA *(iarăşi rîde cu hohote)* : Vai, ai capul plin cu păsări, cu milioane de păsări...
TUDOR : Dacă nu eşti tatăl meu, dacă eşti altcineva ? Poate mama te-a uitat, poate...
MAMA : Taci, taci, păcătosule ! *(Îi astupă gura cu palma. Îi cîntă.)* Te acompaniai cu chitara şi cîntai... Hai, cîntă, cîntă ceva !
Răsfoind în cartea vieţii,
Dau de fila unde-am scris
Gîndurile tinereţii
Şi mă-ntorc la vechiul vis...
Hai, cîntă, vreau să te-aud : „...O, vino, nu pleca..."
Hai, Tudore, de ce eşti prost ?
TUDOR *(cîntă şi ea îl secondează)* :
O, vino, nu pleca, rămîi,
Că tu-mi eşti dragostea dintîi ;
Ai milă, nu pleca, te-ador,
Că tu eşti primul meu amor...
AUREL *(intră, îi vede, aplaudă)* : Bravo, bravo ! *(Priveşte ceasul.)*
TUDOR : Plec imediat...
MAMA : Hai să-ţi dau nişte mîncare, să aibă pe drum... *(Îl trage de mînă în bucătărie.)*
GILDA *(intră împreună cu Victor şi Ion)* : Dar unde să plece ? De ce sînteţi laşi ? Victore, parc-ai spus că tata are şase degete la mînă... De ce taci, Victore ?

VICTOR : Tata nu s-ar fi lăsat dat afară, n-ar fi fost laș să plece...

GILDA : Dar l-a umilit, Victore, l-a umilit atît de groaznic... L-a dus pînă acolo unde omul își ia lumea în cap.

AUREL : E un escroc, și el a recunoscut. Lăsați melodrama stupidă. Sper să nu cîntați și voi romanțe cu el.

ION : Nu e escroc...

TUDOR *(apare cu Mama. Are un pachet)* : La revedere... *(Dă mîna cu Gilda, cu Victor. Pe Ion îl sărută pe frunte. Dă mîna cu Aurel.)* Merg singur, iau un taxi... *(Vrea să o sărute pe Mama.)*

MAMA *(sărutîndu-l, îl bate pe umăr)* : Hai, repede, repede, să-l ajungi... *(Tudor iese. Mama intră în bucătărie, fredonînd romanța cîntată mai înainte.)*

AUREL : Mama s-a ramolit. Au început să-i placă romanțele.

ION : Nu e escroc, nu sînt escroci, nu... Dac-ar fi fost, nu plecau cu cîteva sute... Cîte știu ei !... Puteau să te șantajeze, Aurele, ție ți-a fost frică... Cereau sume mari dacă erau escroci...

AUREL : Da. Escroci ! Înseamnă c-au plecat ca mîine să înceapă adevăratul atac ! *(Se îmbracă furios.)*

GILDA : Unde te duci ?

AUREL : Să-l ajung !

GILDA : Nu pleca, e zăpadă, polei, mașina alunecă !

AUREL : Am să-l prind ! *(Iese.)*

GILDA : Să nu-l calci, Aurel ! E tata ! Mamă ! *(Mama intră.)* O să-l omoare ! Îl știu ! Vrea să se scape de el, cum vrea să se scape de noi toți... Îl calcă !

MAMA : Gilda, ce-i cu tine ? *(Ion fuge afară.)*

VICTOR : Mamă, tata avea într-adevăr șase degete la... ?

MAMA : Da... *(Se aude maşina pornind.)*

VICTOR : Eu credeam că-mi spuneai poveşti şi nu era adevărat... *(Deschide fereastra.)* Era tata... *(Strigă.)* Aurel ! *(Se aude maşina mergînd, apoi o frînă puternică şi un strigăt teribil.)*

GILDA *(şi ea la fereastră acum)* : Aaa !!!...

ACTUL III

Nu după mult timp. În scenă se află Veturia, Octavia și Victor.

VETURIA : Rațele sînt fericite, zău, ele n-aud nimic, nu le deranjează bîzîitul motoarelor. Avem cinci rațe acuma, stau în coteț și nu le pasă... În curte avem un garaj, camioane. Pleacă și vin toată ziua... Am reclamat. Aș ! Ce, au zis, numai noi ne sesizăm ? Păi, cum să nu te sesizezi ?

OCTAVIA : Deasupra noastră e o familie, o știi... Se bat tot timpu. Se bat mai ales noaptea. Cred că pielea muierii e tăbăcită foarte bine...

VICTOR : Cred că s-a obișnuit ! *(Stă la fereastră.)*

OCTAVIA : Eu înțeleg să mai aibă o familie discuții și să se mai bată, dar să se mai și hodinească între bătăi... Se bat în parte, nu poți ști care-i mai tare. Și cu scaunele se bat. Și-am un vecin care bea. Rupe ! De patru ori se-mbată pe zi. Îl culcă nevastă-sa, și iarna, în pivniță. Dar n-are nimic. Și cînd se trezește, urlă ca un nebun.

VETURIA : Liniștea e totu. Rațele, ele sînt fericite ! Ce le trebuie ? Iarbă, grăunțe și apă.

OCTAVIA : Și cîte-un pește, cîteodată ! Ăla beat îi spune nevesti-si : „Rață ordinară, numai după pești umbli".

VICTOR : O s-ajungă amîndoi în iad.

GILDA *(intră. Lui Victor)*: N-a venit ?

VICTOR : Nu.

GILDA : Știa că e tata... Și s-a bazat pe mîndria lui, că pleacă... Era în stare să-i propună să plece undeva departe de aici, și să-i trimită o sumă lunar, numai să nu-l încurce...

VICTOR *(Octaviei, care scuipă mereu în batistă)*: Nu mai scuipa atîta !

GILDA : I-o fi scîrbă și ei...

OCTAVIA : De ce să-mi fie scîrbă ? Nu mi-e. Dar fac cură de slăbire. Mi-a spus un doctor că dacă scuip mult, slăbesc.

VICTOR : Scuipă, scuipă...

GILDA : Mama plînge întruna... Mă tem să nu facă cine știe ce...

VICTOR : Mama e tare...

GILDA : Dar acum nu mai are nici o speranță... Și l-a așteptat atîta, și-acuma... Îți amintești cum îi spuneam mamei ?

VICTOR : Capra cu trei iezi...

GILDA : Da, capra cu trei iezi. Și ea nu se supăra. O așteptam să vină din oraș ca pe capra din povești... Și-o căutam prin buzunare, prin geantă... Ce ne-ai adus de mîncare ?

VICTOR : Mizerie...

GILDA : Lucra la o magazie, împărțea mîncare muncitorilor... Avea o sticlă de-o jumătate de kilogram... În geantă aducea bucățele de carne, fasole, ce putea... Și-acasă „le lungea" cu apă, așa am trăit mai demult, așa am crescut...

VICTOR : De fapt, din ce fura ea de-acolo...

GILDA : Nu din ce fura, din ce rămînea de la alții...

VICTOR : Nu, n-are de ce să fie veselă capra noastră... Niciodată n-am văzut-o rîzînd... Parcă e făcută nu-

mai din oase și din tristețe. Și-acuma Aurel umplu paharul.

OCTAVIA *(găsind muzică la radio)* : Și *twist*... *(Dansează.)* Așa mi-a spus doctorul : ca să-ți menții silueta, trebuie să scuipi și să joci *twist*.

VICTOR *(Gildei, despre Octavia)* : Nu e nebună, n-are dreptate Platon că toată lumea înnebunește... Ca să înnebunești, trebuie întîi să fii om întreg. Să ai minte, să aibă ce înnebuni. Ea așa a fost întotdeauna, nu e deloc țicnită. De cînd o știu, așa o știu : o rață... Da, ăsta-i cuvîntul : rață. Și rațele n-au cum să te enerveze. Ele, vorba lui tanti Veturia : iarbă, grăunțe și apă.

OCTAVIA : Ai spus ceva ?

VICTOR : Da : am spus : gura nebunului adevăr grăiește.

OCTAVIA : Dar e vreun nebun pe-aici ?

GILDA : Unul singur : Platon. Dar acum doarme dincolo, beat.

OCTAVIA : Ești tare îndrăgostită de el, Gilda, dacă-l alinți așa. Platon, nebun, ăsta-i alint... Ești îndrăgostită de el !

GILDA : Turb !

OCTAVIA : Dar Moș Gerilă de la Teatrul de păpuși nu mai vine ?

GILDA : O să vină, o să vină, că l-am plătit !

VICTOR : Astă-noapte am visat că muream de foame... *(Intră, neobservat, Ion. Rămîne lîngă ușă, tăcut.)* Și urcam o scară perpendiculară pe sol, alături de sute de mii de inși, către gura unei oale cu mîncare... Ajuns sus am văzut că oala era adîncă, enormă ca o groapă, și trebuia să-ți dai drumul pe fund, tîrîș, sau pe burtă, pe marginea interioară a gropii, ca s-ajungi la mîncare... Ori să sari în pi-

cioare ca s-ajungi mai repede la hrană, unde se aflau și alți inși, mișcîndu-se ca într-un furnicar... Cineva mi-a explicat că jos — și se și vedea — între oameni și mîncare se face un fel de sos și că din cauza înghesuielii unii mor, dar asta nu-i deranjează pe restul... Și că fiecare, după ce s-a săturat, caută să urce la lumină, dar ori nu reușește din cauza altora, ori flămînzește pe drum și revine la mîncare... Un soi de mit, cu niște robi ai burții, o întreagă aiureală. Oameni înălțîndu-se pe-o scară, să cadă într-un vîrtej de ființe ce înfulecă, înfulecă, înfulecă... Și am refuzat să sar în oală și am plecat flămînd de la gura ei, și m-am trezit cu mațele chiorăindu-mi de foame... Nu mîncasem seara... Și aș fi uitat tîmpenia asta cu oala, cu scara vieții, dar Aurel mi-a adus aminte de ea. El era acolo, jos, și era atît de sătul, că se făcuse rotofei, ca un vierme buhăit...

GILDA : Poate numai l-a lovit ușor, și l-a dus la spital cu mașina...

VICTOR : Doar am telefonat...

GILDA : Poate nu sosise încă.

ION : Nu e la spital, l-am căutat peste tot...

VICTOR : Cred că l-a omorît și s-a dus să-l arunce undeva în afara orașului... Poate în pădure...

GILDA : Nu, poate nici nu l-a călcat... Or fi la gară... Stau de vorbă.

ION : Nu e la gară, și nu mai pleacă nici un tren pînă spre dimineață... A nins teribil și liniile sînt înzăpezite.

VICTOR : A nins ? Dacă-l lasă într-un șanț, îl acoperă zăpada și pînă la primăvară...

GILDA : Nu poate face așa ceva.

VICTOR : Poate. E puternic. E șef. E ambițios. Și vrea liniște. Zăpada e ideală. Cea mai mare liniște e iarna, n-ai observat ? Din cauza zăpezii. Ea stinge toate țipetele, toate cîntecele, absoarbe totul, înghite totul, zăpada... Aurel e puternic fiindcă e foarte slab : se teme de fiecare pas pe care l-a făcut. Căci n-a fost cinstit. E descoperit, e în pielea goală, față de el în primul rînd, știe cum a ajuns unde-a ajuns, și de-aceea e în stare de orice...

VETURIA : Și Dragoș striga : Trăiască nu știu cine !

VICTOR : Nu, nu-l conduce nimeni spre dezastru, se mînă singur... Singur o să cadă în propria-i plasă, orbește... Se joacă de-a șoarecele cu pisica. Îi dă șoarecelui speranța că va scăpa, ca să-l răpună cu plăcere, și cu cruzime... Sigur, Aurel fiind și șoarecele și pisica, fără să știe... Se distrează pisica înainte de-a-l mînca pe șoarec... El e și tare ca pisica, și fricos ca șoarecele... O să-și rontăie singur capul.

ION : Dar înainte de asta o să-i rontăie pe mulți. Începînd cu propriul său tată... Vrea să-i înlăture pe cei ce-l cunosc, ca Pălădescu... Cînd nu mai ești sluga lui, devii dușmanul lui și te vînează... Aurel vînează, văd, cu mașina...

AUREL *(intră)* : Ce vînez eu cu mașina ?

GILDA : Unde e tata ?

AUREL *(lui Ion)* : Întîi să-mi răspunzi ! Pe cine vînez eu cu mașina ?

ION : Te-am văzut cînd l-ai călcat...

AUREL : Mi-a ieșit o pisică neagră în față, am frînat, dar omul fiind beat, s-a băgat sub roți... Ei, și ? Întotdeauna sînt vinovați numai șoferii ? Pietonii n-au nici o vină ?

VICTOR : L-ai dus la morgă ?

AUREL *(lui Ion)*: Nu suport să fiu insultat la mine în casă.

ION : Nu confunda insulta cu adevărul...

AUREL : Nu confunda suspiciunea cu adevărul !

ION : Ai plecat de-aici cu gînduri rele.

AUREL : Nu știam că poți condamna oamenii după gînduri... Pe care le crezi tu că sînt rele... *(Se dezbracă.)* Eu te-aș putea condamna pe tine pentru fapte... Nu l-ai denunțat, zici, pe Păladescu... Oare nu de teamă c-o să intri la apă împreună cu el ?

VICTOR : Unde e tata ?

AUREL *(fără să-l ia în seamă, lui Ion)* : Eu le-aș putea spune celor în drept despre faptele tale.

GILDA : E viu ?

AUREL : E mort. *(Sec. Intră în bucătărie.)*

OCTAVIA : Eu așa văd raiul : plin de fotbaliști. Toată ziua bat lobda prin rai, în echipament alb, o tabără, și albastru, adversarii.

VETURIA : Dar cum o să fie ei adversari, dacă sînt în rai ?

OCTAVIA : Nu contează, nu joacă pe puncte, joacă amical.

GILDA *(aproape strigînd)* : Răul pornește din faptele lui și se va abate asupra lui ! *(Aurel e în ușă, cu un pahar și o prăjitură în mînă.)*

AUREL : Și-ți pare rău ? Eu... să zicem că o să plătesc acest accident... O să rămîneți fără ajutor, ca niște rîme. El, nu... *(Îl arată pe Victor.)*

VICTOR : Eu o să mor repede, nu-ți face griji din partea mea.

AUREL *(fără să-l asculte)* : Și tu ești o...

GILDA : Nu sînt ce vrei tu să spui...

AUREL : Nici nu știi ce-am vrut să spun.

GILDA : Atunci spune !

AUREL : Eşti o tîrfă...
GILDA : Aiurea ! Sînt o frigidă.
AUREL : Aşa se numesc acuma ?...
GILDA : Sînt o frigidă. Şi n-am găsit nimic interesant la bărbaţi, de aceea am schimbat mai mulţi...
AUREL *(moare de rîs)* : Nimic interesant...
ION : Unde e ?
AUREL *(sec)* : La miliţie. M-am dus şi-am spus ce s-a-ntîmplat.
VICTOR : Atunci, n-a murit ?!
AUREL : Ba da... L-au dus la morgă...
VICTOR : Va să zică, totul o să se aranjeze... Morţii cu morţii, viii cu viii... Dar ascultă, Aurele, de ce ţi-e frică tot n-o să scapi... Tu vrei să ocoleşti ceva, cu orice preţ... O să ocoleşti trecutul tatei, dar preţul o să-l plăteşti altă dată cu vîrf şi îndesat... De fapt, amîi data plăţii, nu cîştigi nimic... O s-ajungi odată la contrariul scopului ce ţi l-ai propus... Ascunzi, ascunzi... dar nu vezi cît eşti de neputincios ? Nimic nu se poate îndrepta, sîntem toţi neputincioşi...
AUREL : De fapt, ce vrei tu ?
VICTOR : Nimic. Oedip şi-ar fi scos ochii de ruşine... Dar tu n-ai ochi de mult, şi chiar de i-ai avea...
AUREL : Te-am întrebat, ce vrei ?
VICTOR : Văd că eşti puternic : pui întrebări ca un rege. Nu suporţi să ţi se pună întrebări...
AUREL : Nu ! Ştiu : tu nu vrei să minţi, şi-aşa ţi-ai găsit propria-ţi esenţă... Ai renunţat la convenienţe sociale, ţi-ai regăsit autenticitatea... Etc., etc. ! Dar, de fapt, ce-ai găsit în tine ?
VICTOR : Un pustiu, o imensă Sahară...
AUREL : Perfect ! Te felicit ! Tu n-asculţi nici de disciplina simţurilor, ca mine, nici de decrepitudinea lor, ca Gilda...

GILDA : Termină odată !
AUREL : Platon a spus așa, nu eu.
ION : Platon a spus altfel.
AUREL : E același lucru.
VICTOR : Ai ajuns la putere ca un rege : printr-un asasinat. Ți-ai asasinat propriul tată... Nu de-acuma, demult l-ai omorît în tine... Deși ai uitat că morții nu mor cu adevărat decît cînd mori și tu, pînă atunci te urmăresc în gînd și în...
AUREL : Pe mine nu mă urmăresc.
VICTOR : Ești un rege adevărat. Ți-ai asasinat și propria-ți conștiință...
AUREL : Ce cuvinte bombastice !
VICTOR : Deloc. Conștiința, asta e regele pe care l-ai omorît ca să devii rege. Acum urmează să ne lichidezi și pe noi, ca să fii total liber...
GILDA : Unde e tata ?
AUREL : Nu l-ai auzit pe Victor : l-am omorît.
ION : L-ai omorît inutil. Moartea lui n-o să te elibereze de propria-ți frică.
OCTAVIA : Într-o echipă o să joace Pelé, care bea lapte, Iașin, Di Stefano, Kopa, Denis Law...
VETURIA : Nu mă bolunzi !
OCTAVIA : Și în alta Garincha, cel cu șapte fetițe, că n-are nici un prunc, Suarez, Zamora, Masopust, Mazzola tatăl și fiul, Mateianu și tandemul Ionescu-Dumitriu II.
VETURIA : Dar ce-s ăștia, sfinți ?
OCTAVIA : Jucători, dragă ! Adică, tot un fel de sfinți.
GILDA : Pe tata l-ai găsit vinovat pentru propria lui nenorocire...
AUREL : Hai, spune, spune...
GILDA : Și-acuma vrei să ne faci să tăcem toți.
AUREL : Da.

GILDA : Fiindcă, ori sîntem martori, dacă vorbim, ori complici.

AUREL : Vezi că eşti inteligentă ?...

VICTOR : Dar nu-nţelegeţi ? Nimic nu se poate ascunde...

AUREL : În Sahara ta, ca să devii om, trebuie să pui flori, altfel eşti un mort viu... Flori, ca să justifici că trăieşti... Altfel e inutil să trăieşti... Aşa, pustiu, inconştient şi pur... Trebuie să înţelegi o situaţie, trebuie să mă înţelegi... O oază vreau în Sahara !

VICTOR : Oazele aduc şi cămile, şi cămilele fac baligi.

VETURIA : Şi ei stau acolo fără femei, că nu e voie... Dar ce fac ei în rai fără femei ?

OCTAVIA : Joacă fotbal.

VICTOR : Pămîntul, la început, a fost pustiu. Apoi au apărut monştri. Nu cultiv nimic, nici o floare, ca să nu apară brontozaurii s-o mănînce.

AUREL : Stai ros de sinceritatea asta păcătoasă pe care o numeşti cancer, stai şi te usuci, te caşectizezi şi mori în fiecare zi cîte un pic.

VICTOR : ...trăind... Dar iremediabil sortit morţii... Tu vrei să te înţeleg, vrei cumva să tac, asta înţelegi prin flori, ori să am milă... Eu n-am decît scîrbă, Aurele... Tu te minţi, ca să fii fericit... Eşti ticălos mare, nu un găinar care fură o bicicletă.

AUREL : Eu n-o să fac ce-a făcut Elizeu.

VICTOR : Decît să crapi tu, mai bine potopul... Vrei să fim fără apărare şi docili ca nişte morţi. Ca să-ţi menţii coroana ta de rahat. Rege peste morţi. De parc-ai fi moartea, că numai ei îi plac leşurile...

VETURIA *(Octaviei, arătîndu-i pe ceilalţi)* : Ce fac, se ceartă ?

OCTAVIA : Da. Hai, că mă enervează, şi am tensiune şi nu vreau să mor din cauza lor ! *(Ies.)*

VICTOR : Cu groaza nu poți conduce nici o turmă de oi. Dar oameni ?! Cu groaza sperii, nu impui...

AUREL : Adică, o să depui împotriva mea ?

VICTOR : Din puterea ce-o ai ți-ai făcut un scut...

ION : Care îl desparte de oameni.

VICTOR : Vrei să ne intimidezi, da ? Că rămînem pe drumuri dacă vorbim, da ?

AUREL : Da... O să fiți fericiți.

GILDA : Ce nerușinat ești !... Asta-i fericire ?

AUREL : A, tu trăiești într-o beție a glandelor și asta numești fericire... De așa fericire se bucură orice pisică de cîteva ori pe an... Tu, specie aleasă, în fiecare noapte.

GILDA : Ne propui să tăcem ca la tîrg, da ? *(Intră Mama.)*

AUREL : Da.

GILDA : Sper că n-o să-i pretinzi asta și mamei ?

AUREL : Mama e divorțată de el, s-a lepădat de el demult.

MAMA : Față de lume, dar nu față de mine. Eu l-am așteptat tot timpul... Am divorțat ca să vă pot crește pe voi.

AUREL : Mie mi-ai spus odată că e mort.

MAMA : E adevărat. Ca să nu te simți responsabil de faptele lui. Și ca să poți deveni om întreg și să nu pui cumva pe seama lui eventuala ta nereușită în viață. Acuma ai totul, familie, post, bani.

ION : Un singur lucru îi lipsește : conștiința.

MAMA : Ioane, nu-ți dau voie să vorbești așa despre el. E copilul meu.

ION : Am făcut o constatare : n-are ! De-aceea n-are nici remușcări.

AUREL : N-am. N-o să pot fi pe placul tău, nici al lui Victor. *(Lui Victor.)* Nu pot să fiu Oedip, nici măcar Hamlet... Eu am voință...

MAMA : Unde e Tudor ?

AUREL : Care Tudor ?... Omul acela ?

MAMA : Tudor, pe care din greşeală l-ai atins cu aripa din faţă a maşinii...

AUREL : A murit...

MAMA : Nu, nu, nu se poate, glumeşti... *(Intră în bucătărie.)*

AUREL : Nu glumesc ! Hai, Victore, ia telefonul şi denunţă-mă ! N-am fost la miliţie. L-am aruncat într-un şanţ, la marginea oraşului, în pădure, în zăpadă... Ningea teribil... Hai, pune mîna pe telefon ! Hai, curaj, fii uman, apără un mort, dă-mă pe mine pe mîna celor în drept, nu te uita că-ţi sînt frate. Hai !

VICTOR : Nu, eu nu te denunţ...

AUREL : Ţi-e frică de mine, de coroana mea de rahat ?

VICTOR : Nu. Dar ori spun, ori nu spun, nimic nu se îndreaptă.

AUREL : Ia o foaie de hîrtie atunci şi... Ştiam că ai talent...

VICTOR : N-am scris în ultimul timp nimic, nici un rînd, nici măcar stihuri — pe care le scriu toţi tîmpiţii. Nu scriu, fiindcă n-are nici un rost. Nu te denunţ. Nimic nu se rezolvă. E o lege teribilă a materiei, a vieţii, v-o amintiţi ? Nimic nu se pierde, nimic nu se creează, totul se transformă... Şi în faţa acestei legi ştiinţifice totul e zadarnic. Tot ce pot face e să nu fiu de acord cu tine... Să nu mă mint pe mine. Dar de ce să te reclam ? Făcînd un bine, implicit faci un rău... Faci injecţii ca să-ţi ajuţi ficatul, îmbolnăveşti rinichiul. Este, Ioane ? Tu eşti medic. Cînd organismul e bolnav, totul e inutil. Şi noi toţi sîntem bolnavi de moarte, şi toată omeni-

rea... Cancerul... Şi voi toţi sînteţi canceroşi, dar nu vreţi să recunoaşteţi, vă amăgiţi !

ION : Fiecare să răspundă de faptele sale.

VICTOR : Tu eşti un romantic desuet, Ioane... Totul este clar : nimic nu se pierde, nimic nu se creează, totul se transformă !

ION : Orice laşitate îşi încropeşte o motivare.

VICTOR : Numai făcînd orice cred îmi capăt adevărata libertate...

ION : Libertatea de a nu face nimic.

VICTOR : Libertatea de a fi scîrbit...

ION : Nu există libertate fără putere.

VICTOR : Asta a spus-o Bălcescu. Dar se referea la un popor, la naţiune, mi se pare.

ION : Fiecare om e un popor.

VICTOR : Asta nu ştiu cine-a mai spus-o. Nu, Ioane, totul e zadarnic ! Sîntem ziditi în propria noastră neputinţă. Să nu crezi că vîntur idei reacţionare, referindu-mă la un timp social al omului... Nu. Fundamental omul e zidit în această lume, în propria lui piele, în propria lui moarte. Neputincios. Decît să strige poate. Dar şi strigătul e inutil. Căci nu te-aude nimeni. Nici măcar un Dumnezeu. Ziduri, Ioane, ziduri, ziduri... N-o să mă iau nici după Aurel, nici după tine... N-am idoli. Fiecare susţine ce vrea. Şi că numai el are dreptate. Uite, religiile... Creştinii susţin că a lor este împărăţia cerurilor. Numai ei au dreptul la cer. Budiştii — oh ! budiştii ăştia ! — susţin că numai ei, mahomedanii... Etc., etc. Cer ! Cer ! Fiecare pentru religia şi adevărul lui. De-aceea nu cred în nimeni...

ION : Tu din faptul că există mai multe religii tragi concluzia că nu există nici una ? Asta e logică de om

beat. *(Lui Platon.)* Unde ți-e pisica, aș vrea s-o aud filozofînd.

VICTOR : Nu există cer... Nu există progres... Totul e numai aparență... Omenirea stă pe loc... O să spui c-am mers în cosmos... Ei, și ? Ce s-a făcut pentru ca omul să nu mai sufere ? Durerea omului... aici, ce progrese ? Cuceriri în chimie, în fizică... Dar nu-i puteți omului să-i scoateți nici măcar o măsea fără durere. Ziditi și neputincioși...

MAMA : Ce copil ai rămas, Victore. Tot timpul te-au durut măselele și ai urlat. Dar de ce nu vrei să înțelegi durerea, și să treci dincolo de ea ? E normal să suferi, altfel n-am fi oameni. Doar pietrele nu suferă...

VICTOR : Dacă mă dor măselele, urlu, nu ascund că mă dor !

AUREL *(pieptănîndu-se, într-o mînă cu oglinda mică)* : Urlă, dragă.

VICTOR : Urlu !

ION : Victore, tu te cheltuiești de pomană, te cheltuiești în gol, faci eforturi teribile să pari cinstit, toată energia ți-o cheltuiești pentru această strălucire... În loc să fii cinstit cu adevărat, și în fapte. Te cheltuiești inutil.

VICTOR : Fiindcă totul se cheltuiește inutil... Soarele își risipește căldura inutil, pămînul înverzește inutil, totul e o perpetuă cheltuială fără rost...

AUREL *(îl sărută pe Victor)* : Bravo ! Nu te credeam atît de deștept. Ai din partea mea, la vară, o excursie prin O.N.T. cu autocarul, la Praga.

VICTOR : Dar nu vreau excursie...

AUREL : Vrei să-ți cumpăr și motocicletă ? Îți cumpăr.

VICTOR : Nu pentru asta am spus ce-am spus...

AUREL : Lasă, lasă, te-nțeleg... Tu ai problemele tale de conștiință. Dar nu strică să vezi Praga, orașul de aur...

VICTOR : Aurele, ești îngrozitor. N-am dat spectacol !

AUREL : Știu, dragă.

ION : Fii cinstit, Victore, și lumea o să vadă. Altfel...

AUREL : Victor e foarte cinstit. *(Îl sărută din nou pe Victor.)*

VICTOR *(plînge)* : O, dacă n-am urî, am muri ! Am muri de rușine, trăsniți... Dacă n-ar fi disprețul și scîrba, am...

AUREL : O să mori înțelept și scîrbit. Ca Socrate... *(Victor intră în sufragerie.)* Eu îl plătesc să spună că mă urăște...

GILDA : Ce deștept ești...

AUREL : În orice caz, eu nu sînt cu burta la gură, nu m-a fraierit nimeni...

GILDA : Nu m-a „fraierit“ nimeni.

AUREL : Și copilul al cui e ?

GILDA : Al meu.

AUREL : Dar cu cine ?... Cînd o să-l naști, ce-o să spui ?

GILDA : O să spun că l-a adus barza ! *(Intră Octavia și Livia.)*

AUREL : Vezi că pe la noi în fiecare an vin berzele, și vin cam multe.

GILDA : O să fac o mie de copii din dragoste, o să-i fac, dacă tu nu ești în stare să faci nici măcar unul...

LIVIA : Gilda...

GILDA : Nu-i vina ta, el nu vrea să aibă copii, să nu-l încurce. Cum l-a încurcat și viața tatei...

LIVIA : Gilda, nu-l supăra pe Aurel...

GILDA : Nu vezi ce-a făcut din tine, o umbră... Parcă nici n-ai fi femeie, umbra lui, sluga lui... Căsătoria voastră e o tîmpenie...

LIVIA : Eu îl iubesc, Gilda.

GILDA : Dar el ? Vai, Doamne, proaste sînt femeile ! Devin roabe din dragoste, se mărită... Divorțează, Livia ! Altfel o să te stingi... Fă copii, ei sînt memoria părinților, copiii... Chiar și cei cu suflet corcit, ca al lui Aurel. Oricum, fără copii viața noastră n-are nici un rost. Și de un corcit n-are rost să ne temem... Lasă-l, Livia... Voi le dați bărbaților tihna familiei, confortul, siguranța, și de-aceea vă disprețuiesc. Pe tine el știe că oricînd o să te găsească acasă. Are o garanție. Căsătoria îi dă garanția de fidelitate, și atunci nu dă doi lei pe tine. Nu-i iubiți, femei, nu fiți roabele lor, și-o să stea ei în genunchi... Ei caută aventura, cocoșii ăștia slabi și înfumurați, și dacă văd că-i iubești... Lasă-l Livia...

ION : Lasă-l, Livia, nu vezi că lîngă el ești ca și moartă ? Dacă el, tatăl și l-a...

AUREL : Mă consideri criminal fiindcă ți se pare că nu mă înțeleg bine cu Livia, nu pentru tata... Și la urma urmei de unde știi tu că l-am omorît într-adevăr ?

ION : Fiindcă ești îngrozitor de bătrîn. Și ura e boala bătrînilor. Și nemaiputînd să fii tînăr și să iubești, urăști. Urăști cu plăcere.

AUREL : N-am fost învățat să iubesc.

ION : Copilul din tine a murit, și nu mai vrei copii... Și fără copii nu știi ce înseamnă să fii părinte, ești ca un trunchi retezat, fără rădăcină și fără coroană și flori.

AUREL : O, sînt sătul de tîrfe filosoafe și de medici criminali care fac pe umaniștii. Dar cei care au scris în autobiografii că le-au murit tații, ca să nu mai răspundă pentru ei, nu i-au omorît ? Numai eu ? Alții nu ? Mama nu l-a omorît, divorțînd ? *(Mama*

intră.) Ei bine, eu l-am omorît și-a doua oară, călcîndu-l cu mașina... Dar am făcut-o pentru voi toți, pentru tine, Gilda, să nu te mai rușinezi în fața lui de cariera ta începută cu Elizeu, pentru tine, mamă, care de ani de zile nu i-ai mai pomenit numele, fiindcă l-ai uitat...

MAMA : Nu-ți pune vina pe seama noastră...

GILDA : Nu te-am îndemnat noi... Și nici el, tata.

AUREL : Tata, tata, tata !

ION : Nu se mai poate face nimic cu el, e bătrîn, copilul din el a murit, geniul copilăriei din el a murit. Amin ! *(Intră în sufragerie.)*

AUREL : Dar eu nici n-am avut copilărie ! *(Strigă după Ion.)* Eu m-am născut bătrîn, auzi ? Bătrîn ! *(Iese.)*

LIVIA : Hai mai bine să jucăm șeptici.

VICTOR : Tot Aurel o să cîștige și-o să ne bage robi... Tu nu te-ai plictisit să tot pierzi jucînd cu el șeptici ?

LIVIA : M-am obișnuit.

GILDA : De ce nu-l părăsești ?

LIVIA : M-am obișnuit...

GILDA : Cu el ? Cînd te obișnuiești cu un bărbat, totul e mort.

LIVIA : ... Cu el, cu voi, cu toate...

GILDA : Cu scîrnăvia, ca pisica, cum zice mama.

LIVIA : E greu să nu te obișnuiești, cînd n-ai copii și nu mai ai aproape pe nimeni... Sînt lașă, ce vrei ? Și voi o să vă obișnuiți cu el și-o să tăceți, ca să puteți trăi ! Și chiar de n-o să faceți ce face el, o să-l apărați tăcînd.

GILDA : Te-nșeli, Livia.

LIVIA : Eu întotdeauna mă-nșel, sînt obișnuită și cu asta.

OCTAVIA *(Liviei)* : Eu m-am puțulit, sînt mai mîndră și am de ce să fiu nealcoșe... Puțulește-te și tu, hai, puțulește-te. *(Livia n-o ascultă, intră în sufragerie. Octavia, după ea.)* Vrei să nu te vadă bărbatu-tău cînd te puțulești, bine... *(O urmează. Aurel revine.)*

MAMA : Aurele, adică e adevărat ?

AUREL : Da. Omul acela nu mai este.

MAMA : Omul acela era tatăl tău, Aurele.

AUREL : Nimeni nu știe că era sau nu...

MAMA : Știu eu.

AUREL : Nimeni nu știe ce-a pățit... *(Intră Victor.)* Victor nu știe, n-are ce povesti nimănui, pe Gilda n-o ia nimeni în serios...

MAMA : Dar eu știu...

AUREL : N-ai văzut nimic, mamă...

GILDA : Nu te iubește nici pe tine, mamă... Cum o să trăim în casă cu un criminal ? !

AUREL : Așa cum trăim și c-o tîrfă și c-un bolnav.

MAMA : Nu-l ascultați, Aurel a băut și glumește, vrea să ne necăjească...

AUREL : Nu glumesc. Singura salvare, ca să ne salveze pe noi, era să dispară.

GILDA : Eu n-am să tac.

AUREL : Cu tine e foarte simplu : dacă-ți umblă gurița, cum ai faima ce-o ai, te internez la nebuni. Și-acolo crăpi.

GILDA : O să vorbească Mutu...

AUREL : Mutu nu vorbește. Și-apoi, ce martori are ? A fost aici ? Ei și ? El n-are de unde să știe ce s-a întîmplat... Mortul o să fie găsit la marginea orașului, de unde să știe el cine l-a... ? Dar dacă l-a omorît Mutu ?

VICTOR : Cum ? !...

AUREL : Am pus o întrebare : dacă omorul a fost comis de Mut ? Poate ştia că are ceva bani, sau ştiu eu pentru ce ?

VICTOR : Vorbeşti prostii.

AUREL : Dacă Mutu vorbeşte, aş putea pune eu întrebarea : nu cumva el... ?

GILDA : Ne închizi gurile, dar pe-a lui Ion n-o s-o închizi...

AUREL : E gata închisă : a distrus vieţi ! Cu Pălădescu. Şi-o las şi pe soră-sa, pe Livia... Să rămînă c-o soră văduvă pe cap şi c-o mamă nebună. O să tacă şi el.

MAMA : Ce prostie... Toată viaţa mea a fost o prostie... N-am fost nici frumoasă, nici nu mi-am petrecut, n-am mai dansat de douăzeci de ani, sau mai de mult... Am fost o fată săracă şi o mamă săracă... Dar v-am avut pe voi şi n-am zis cu toată inima niciodată că sînt nefericită... *(Rîde.)* Capra cu trei iezi... Ce rost mai are viaţa pentru o capră bătrînă ca mine ? Iezii sînt mari, nu i-a mîncat nimeni... Capra trebuie să tacă... Capra a răspuns prea mult pentru faptele altora... S-a dus şi Tudor... O, şi Elizeu... Ce prostie, de ce i-o fi plăcut numele ăsta ? Victore, tu spuneai că nu-i plăcea să apară în lume cu propriul său nume, nume sau caracter, cum ziceai ?

VICTOR : Unde vrei s-ajungi, mamă ?

MAMA : Ce prostie... Viaţa asta nu mi-a dat nimic... Tot mi-a cerut să tac, să tac... Şi copiii mei sînt oameni obişnuiţi...

AUREL : Ai o fată celebră ! Unde vrei s-ajungi ?

MAMA : Capra a obosit... Dar nu numai pe tatăl tău l-ai omorît, Aurele, ai omorît un om căruia, ţine minte, un om căruia i se dăduse libertatea. Un om iertat pentru ce făcuse.

AUREL : Nu uita că din cauza lui unchiul Elizeu...
MAMA : Elizeu a dat referințe, ca să se pună bine...
AUREL : Poate l-au obligat s-o scrie...
MAMA : Nu te obligă nimeni să mori dacă... Am obosit, dar n-o să uit, asta nu, Aurele... Și n-o să tac... Ar însemna că viața mea a fost o prostie și că nu m-am zbătut deloc să vă văd oameni. Prostii, mai pot sta în picioare, n-am murit... N-o să mă las doborîtă de nici o nenorocire... Încă mai bate inima mea de capră bătrînă.
AUREL : Și ce-o să-ți folosească dacă mă spui ?
MAMA : La mine nu te gîndești deloc ? Dacă tac, cu mine nu te interesează ce-o să fie ? Ai vrea să îngropăm totul aici și să uităm ? Așa face și pisica. Își îngroapă scîrnăvia în pămînt. Și pleacă mai departe liniștită. Dar eu n-am fost niciodată pisică, auziți ? Eu am fost capră, să știți. Și nu pot fi mîndră de copiii mei murdari. *(Intră Ion.)*
AUREL : O să mă distrugi, adică ! Dar sînt din sîngele tău făcut, sîngele tău e stricat atunci...
MAMA *(calmă)* : Prostii. Ești un om cu carte, deștept, trebuie să gîndești ce faci... Nu eu răspund pentru tine, că ești din sîngele meu. Cît te-am purtat în mine, am răspuns, cît te-am dus în brațe, am răspuns, cît te-am crescut... Acuma să răspunzi tu. *(Aurel rîde.)* De ce rîzi ?
AUREL : Pentru ce faci toate astea ? Pentru un ins care chiar de-ar trăi e ca un mort ?
MAMA : Era un om frumos și puternic și viu !
AUREL : Vorbești fără să judeci, parc-ai juca baba-oarba și-ai fi legată la ochi.
MAMA : L-am iubit, ce vreți ? E cineva care să mă condamne pentru că l-am iubit pe Tudor ?
GILDA : Nu, mamă... *(Aurel rîde.)*

MAMA : Degeaba rîzi, n-o să tac... *(Foarte calmă.)* Nu.

AUREL *(rîde)* : Dar n-am omorît pe nimeni mamă... De ce vrei să mă denunți ? Pentru o glumă proastă ? E drept, l-am lovit ușor, și el s-a speriat... Dar n-a pățit nimic... În mașină ne-am împăcat... L-am dus și s-a întîlnit cu Mutu... Veniseră c-o mașină, lucrează pe un șantier, sînt șoferi...

GILDA : Ce glume stupide !

AUREL : Nu-s stupide deloc. Văd că nici unul dintre voi nu mă iubește cu adevărat... M-ați crezut criminal.

ION : Trăiește ?

AUREL : Da. Dar în privința ta m-am lămurit. Ai niște păreri îngrozitoare despre mine.

ION : Eu îmi mențin părerile...

AUREL : Foarte bine ! Ești mîndru ! Dar eu n-am omorît pe nimeni și am și eu mîndria să-i pot pretinde celui care m-a jignit să înceteze de mîine să mă mai salute.

ION : Pot chiar din acest moment...

GILDA : Terminați cu prostiile... *(Îl sărută pe Aurel.)* Mare măgar ești, ne-ai fiert în apă seacă. Și cînd se-napoiază ?

AUREL : Poate chiar în noaptea aceasta, poate mîine, sau mai tîrziu... Trebuie să-l lase acolo pe Mut, în mîini bune...

MAMA : Înainte de-a pleca a spus că o să se înapoieze ca într-un vis, cînd n-o să se aștepte nimeni, sau ca un moroi... Și eu am crezut că glumește ca altădată și i-am spus că are capul plin cu păsări... Așa era el, cu capul plin de păsări...

GILDA *(toarnă vin în pahare)* : Să bem ! Of, noaptea asta a fost un coșmar... Ne-am lepădat de pe noi

șapte piei... Lăsăm totul în anul care-o să se ducă, și de mîine sîntem curați și luminați...

AUREL : Prea ușor uiți ce mi-ai zis...

GILDA : Nici tu nu mi-ai spus mai puține.

AUREL : Bine, bine, dar ce ți-am spus eu, ți-am mai spus-o și altădată. V-ați lepădat de mine sau erați gata s-o faceți, dacă eu nu vă aminteam cine sînteți, dacă nu vă șantajam nițel : pe tine, Gilda, și pe tine, Ioane, și pe tine, mamă... V-am înfrînt necinstit, s-ar putea spune, dar de fapt cinstit, căci n-am omorît... Așa că mă bucur, și chiar de-aș omorî, vă cunosc și știu cum puteți fi înfrînți — sau nu, nu înfrînți, pușI cu botul pe labe. Mamă, nu-ți înțeleg, zău, pretențiile... Doar e știut că de n-aș fi eu, n-ați exista. Numai Victor, înverșunatul, a fost băiat de comitet : el ne teroriza cu sinceritatea, dar cînd a fost la o adică, a ținut mai mult la mine și la familie decît la un succes ieftin prin care să mă facă de rîsul lumii...

VICTOR : M-ai înțeles greșit : nu pentru tine, pentru mine am făcut ce-am făcut...

ION : Adică ai spus că taci...

VICTOR : Da. Destui sînt cei care fac fapte pe care ei înșiși nu le aprobă. Eu fac numai ce gîndesc, și-am zis că n-o să te denunț, nu de dragul tău, ci fiindcă eu cred că asta n-ar rezolva nimic.

AUREL : Poate n-ai nici cancer... Boala e pentru tine un moft, ca să ne insulți în numele ei, și ca să te compătimim. Da, v-am văzut ! Cînd împăratul e învins, cum păream eu, în multe capete se trezește dragostea de adevăr... Voi toți m-ați jignit, și mai ales tu, Ioane... Toată lumea se bagă în viața mea, crede că are acest drept. Victor vrea să fie liber, în felul lui, Ion, în felul lui, dar eu n-am voie în felul meu ?

Vreți să fiți „oameni“ adevărați ? Fiți, dar nu pe spinarea mea, nu pîrîndu-mă pe mine... Altfel, sînteți toți niște lași... Nici tu, Victore, nu ești ce vrei, un om...

VICTOR : Eu sînt om adevărat numai cînd dorm. Treaz, deși doresc să fiu, se pare că încă nu pot, din moment ce chiar tu mă lauzi.

AUREL : Lauda mea te jignește.

VICTOR : Nu mă onorează...

AUREL : Dar pe mine mă onorează jignirile voastre ? Ei bine, aflați c-aș fi avut tot dreptul să-l calc cu mașina... N-o să mă las călărit de nimeni, prefer să-i călăresc pe alții... Dacă numiți asasinat dorința mea de a nu deveni victimă. N-o să fiu ca Gilda, saltea... Și nu e prea mult de ales, ori ești sus, ori jos, progresul nu se realizează decît în doi : unul în cîrca altuia. Copiii chiar, viitorul nu rezultă decît dintr-un bărbat și o femeie care fac acest joc strălucit — uneori avînd impresia că se iubesc, fiindcă-i zic iubire acestei exploatări reciproce în care fiecare e rege cîte o zi...

ION : Eu cred totuși că l-ai omorît, dacă trecutul te încurcă, dacă în prezent în oameni nu crezi și dacă urăști copiii și viitorul lor și al tău. Privești viitorul cu ură.

AUREL : Privesc, fiindcă știu că întotdeauna în față se află sfîrșitul, moartea.

ION : Ori pentru că-ți cere să fii tot timpul om ? Și nu funcționar ? De ce atîta ură ? Ai descoperit America... Toți murim, e normal.

AUREL : Pentru că toți mă enervați cu mutrele voastre, și tu mă enervezi, mamă, cu dorința asta stupidă de a supraviețui, de-a avea nițică fericire... Și Gilda, cu tîmpenia ei de-a face copii, să perpetueze specia,

Victor cu nebunia lui, tu, toți ! Nimeni, nici Dumnezeu nu înseamnă nimic pentru mine. Eu n-am avut tată, alții au avut. Dar eu ce vină aveam ? Ei mergeau cu steaguri la sărbători, eu nu, eu eram privit ca un dușman, ei mergeau la mare în vacanță, în tabere, eu nu, n-aveam dreptul. Și-ntr-o vară, cînd i-am văzut pe colegii și colegele mele plecînd cu un tren la munte, am jurat să mă răzbun : să fac orice, trecînd peste orice, ca să ajung mai sus ca ei, și să-i stăpînesc. Și acum, cînd acest gînd al meu e împlinit, bucuria vieții mele, cînd am ajuns ce-am ajuns, vine chiar el, tata, pentru care am suferit, vine el să-mi strice totul, să mă aducă iar sub ei, un oarecare fără drepturi, fără „munte", fără „mare". Dar acum tata e inutil, vreau marea ! A întîrziat, mașina a pornit și nu se mai poate opri ! Și-aș dovedi că sînt un neputincios dacă m-aș opri.

MAMA : Deci e adevărat : l-ai călcat...

AUREL : Copil, din cauza lui n-am avut putere, și-acum, tot din cauza lui s-o pierd ?

MAMA : Lumea e multă, ca iarba, nu poți călca toată iarba... Nu ești decît o pisică care zgîrie și se zgîrie singură, crezînd că scapă din groapa unde s-a aruncat singură...

GILDA : Mamă, lasă-l în pace, nu vezi că iar vrea să-și bată joc de noi ? Vrea să ne prindă în cursă, să vadă ce părere avem despre el... S-a îmbătat, mamă, lasă-l în pace...

ION : Tot ce faci, faci ca un protest, de parcă lumea te-ar fi împiedicat să ajungi un om cinstit... Puteai să ajungi unde-ai ajuns și ca om cinstit...

AUREL : N-aș fi putut. De-aș fi fost cinstit, nu m-aș fi însurat cu soru-ta, cu Livia, care nu-mi inspiră

nimic... Am luat-o fiindcă taică-tău avea origine bună, era văzut bine, și luînd-o pe ea, nu s-a mai uitat nimeni la originea mea...

GILDA : Ea te-a iubit, nu s-a gîndit la asta.

AUREL : M-am gîndit eu. Vezi, totul l-am clădit pe calcul, chiar propria mea nefericire, de-a nu-mi iubi soția, a fost un calcul... Că pot. O treaptă.

GILDA : Ioane, cine știe ce glumă mai scornește iarăși, hai în sufragerie și lasă-l, e beat.

ION : I-ai înșelat singuna ei credință, singurul reazem de-a fi fericită... Și nu ți-e rușine să te lauzi ? I-ai luat tot ce...

AUREL : Dar voi nu mi-ați luat mie tot ?

ION : Care voi ?

AUREL : Voi, tu și prietenii tăi... Totul ! Hai, du-te și pîrăște-mă la partid, dă un telefon la Securitate, spune-le !

ION : Oamenii au treburi mai mari decît să se ocupe de o lepădătură ca tine.

MAMA : Ioane, Aurel e beat, vorbește prostii, dar nu-ți permit să-ți bați joc de el.

AUREL : Voi mi-ați luat tot, orice posibilitate de a fi fericit pe pămînt, de a mă lega de ceva pe pămînt, în viață, care să fie numai al meu. Totul să fie al tuturor, să lupt pentru fericirea tuturor ! Și voi dați buzna în viața mea nechemați ! De mă cert cu nevasta — hop și voi cu sfaturi, zicînd că de dragul meu mă ajutați : de greșesc la întreprindere, iarăși mă ajutați, de parcă eu aș fi o momîie și n-aș putea să mă ajut singur. Tot „ajutîndu-mă", îmi desființați orice fărîmă de personalitate, tot criticîndu-mă constructiv mă faceți de rîs, nu numai în fața oamenilor pe care-i conduc, punîndu-mi la îndoială capacitatea, ci mă batjocoriți în fața propri-

lor mei ochi, mă dezgustați de mine, mă striviți ca pe o muscă. Eu nu pot avea un cămin al meu — mă bambardați cu telefoane, cu ședințe, nu mai am un timp al meu — vi l-am dat vouă ! Confort, fericire, nu, că e ceva mic-burghez, nu am nimic, n-am un petec de pămînt al meu, un petec, nimic de care să fiu legat pe lumea asta. Căci nu mă pot lega de tot pămîntul, de tot colectivul, n-am atîtea inimi. N-am nimic. Și atunci pe ce să mă sprijin ca să fiu drept ?

ION : Pe nimic. Adică pe crimă...

AUREL : Pe nici un fel de iertare, pentru mine nu mai există nimic sfînt, nici prieteni, nici voi, nu iert pe nimeni. Sînt nemilos, da, dar de-aceea merge întreprinderea bine și sînt lăudat, că nu pun pile, că nu dau nimănui ajutor, că nu iert, că mereu comand. Și producția crește...

ION : Și oamenii se tem, nu te iubesc.

AUREL : Temîndu-se, mă respectă : de m-ar iubi, m-ar stînjeni.

MAMA : Le-ai distrus mîndria, sufletul, mai rău decît pe Tudor.

ION : Ca un vechil, am auzit, așa te porți.

AUREL : Îi plătesc bine.

ION : Îi disprețuiești și-i vezi ca pe niște mașini.

MAMA : Așa ne vede și pe noi.

AUREL : De i-aș bate pe umăr și nu i-aș plăti bine, ar spune că sînt prost, nătăfleț.

ION : Și nu ți-e scîrbă să te lauzi că ești o scîrbă ?

AUREL : Nu. Singurul meu reazem, pe pămînt, e să mă mențin cu orice preț ! Am răzbit singur și nu vreau s-ajung călărit... N-am nici un altar căruia să mă închin...

ION : Decît ție însuți...

AUREL : Dacă n-am nimic, nici Dumnezeu, nici iubire, să n-am nici tată. Să fiu gol total ! Gol ! Gol !

GILDA : Platon unde-i ? Ar putea să vadă cum poate înnebuni cineva la beție...

OCTAVIA : Să vă spun un viț : cică era un franțuz, un neamț și un țigan. Toți se pișorceau pe obraji. Și vine drăguțu de Dumnezeu și-i vede. Și-l întreabă pe franțuz : Bag samă că plîngi, mă franțuzule, da' de ce ? Păi, zice aista, eu n-am femeie și vecinul meu are. Nu-i nimic, că ți-oi da și ție una, zice dumnealui din cer, și franțuzu se opri din plîns. Mulțumit, mă ? Mulțumit, zise franțuzu. Și-i zice dumnealui neamțului : Măi, șvabule, sau sas ce ești, de ce dai apă la șoareci ? Cum să nu dau zice aista, că vecinu meu are motor cu patru roate și eu n-am. Nu-i bai, zice Dumnezeu drăguțu, că ți-oi da și ție automobil. Mulțumit ? Mulțam fain, zice neamțu, și nu mai plînse. Și-i zice țiganului : Tu de ce plîngi, baragladină ? Baciule, răspunse țiganul, plîng că vecinul meu are o oaie cu lapte. Nu-i nimic, ți-oi da și ție oaie. Ești mulțumit ? Nu, țucute-aș, zise țiganul. Dar ce vrei ? Mai bine să-i moară lui oaia, zise țiganul.

VETURIA : Și care-i vițu ?

OCTAVIA : Mai departe nu știu, c-am uitat.

AUREL : Morala asta e : c-ai uitat morala.

VICTOR : Țiganul e nemaipomenit.

AUREL : Nu e el de vină. Dumnezeu ! Lumea ! Timpul ! Dracu ! Dumnezeu dă și muieri oamenilor, și mașini...

MAMA : Dar prostia nu ți-o dă nimeni. *(Iese.)*

AUREL : Mă plictisiți cu toții. Nu l-am călcat cu mașina... Dar oare nu se nasc părinții ca noi să-i uci-

dem ? Pe umerii lor ne ridicăm, şi cînd sîntem sus şi ne plictisim, îi ducem la cimitir. Moartea lor nu e moarte, e plictiseala noastră, lehamitea noastră faţă de ei. Atunci mor ei, cînd simt că-şi plictisesc odraslele, mor de silă, nu de bătrîneţe... Bătrîneţe nici nu există...

GILDA : Tu de-asta n-ai copii. Ca să trăieşti veşnic. Nu iubeşti pe nimeni, nici părinţii, nici fraţii, nici proprii tăi copii, pe care-i duci în carnea ta şi în somnul tău, îi porţi şi-i auzi cum vor să se nască. Şi nu treci noaptea în patul soţiei, să nu se nască ei...

AUREL : Nu pot să fac copii cu o cretină... Priviţi-o pe mă-sa, e dilie, îl visează pe Pelé...

ION : Vrei să divorţezi de sora mea ? Divorţează, dar n-o umili în faţa noastră... Căci nici pe ea n-o umileşti, şi nici pe mine... Pe tine te umileşti ! Căci sora mea este nevasta ta. Şi o soţie e mai mult decît o soră. Noi ne-am născut doar din acelaşi sînge. Voi, din sîngele vostru împreunat puteţi da viaţă... Puteţi crea o lume ! Ori tu nu vrei să creezi nimic. Aici eşti meschin. Viaţa e acest drum al sîngelui, din om în om, din tată în fiu, şi tu curmi acest drum, de-aceea eşti ucigaş, de două ori ucigaş : o dată că n-ai copii, apoi că-ţi distrugi tatăl.

AUREL : Şi înainte de-a veni dînsul aici m-ai făcut criminal. Şi toată lumea a văzut c-ai minţit ! Şi nimeni n-a scos o vorbă, cît el a stat aici, că m-ai calomniat. Acuma, reîncepi. Te repeţi, dragul meu.

ION : Nu mă-nţelegi. Nu pentru asta te acuz, că l-ai omorît. Asta e treaba justiţiei. Eu te învinuiesc pentru că de această moarte nu te consideri responsabil. Crezi c-aşa trebuia făcut, de tine sau de altcineva. Şi crezi că nu din vina ta s-a făcut, ci a altora. De s-a ajuns aici nu te consideri responsabil.

Dumnezeu e de vină, timpul, lumea. Dai vina pe Dumnezeu, pe lume, ca să te poți spăla pe mîini și să te simți împăcat și curat, nevinovat... Aici ești odios ! *(Mama revine.)*

OCTAVIA : Mi-am amintit.

VETURIA : Ce ?

OCTAVIA : Am uitat.

VETURIA : A ! Mi-am amintit.

OCTAVIA : Ce ?

AUREL : Ai uitat ! Poftim de cine trebuie eu să mă simt responsabil...

VETURIA : Dar știu ce mi-am amintit, știu ce vreau să spun.

AUREL : Ce ?

VETURIA : De domnu Dragoș. S-a dus la spital și doctorul i-a spus : Ar trebui să te mai speli din cînd în cînd. Și Dragoș : Mă spăl în fiecare zi. Și doctorul : Atunci trebuie să mai schimbi din cînd în cînd apa.

AUREL : Poftim ! Urăsc mașinăria asta care știe ce vrea, dar o slujesc cu ură, ca s-o distrug. Slujind-o, eu o distrug cel mai bine, căci o cunosc.

MAMA : Chiar prost nu te credeam, Aurele, dar dacă gîndești așa, ești tare naiv... Uită-te în oglindă ! Cine se teme de tine ? Vai, bietul de tine, nu trebuia atîta teorie ca să ne arăți c-ai fost laș și l-ai călcat pe Tudor...

GILDA : Nu l-a omorît, mamă...

MAMA : L-a călcat fără milă, și l-a dus, așa cum a spus, la marginea orașului și l-a lăsat în zăpadă... Și cînd a văzut că eu nu vreau să tac, a mințit că nu l-a călcat, ca să cîștige timp, ca Tudor să moară sigur, înghețat, chiar de nu murise călcat... Și să facă inutilă orice cercetare, să fie totul prea tîrziu... Și vă-

zînd faptul împlinit, să-l iert... Şi să uit. Nu, Aurele, chiar dacă Tudor e mort, eu nu sînt pisică...

GILDA *(lui Aurel)* : E adevărat, l-ai călcat, e mort ?

AUREL : Da, e mort.

GILDA : Victore, îl auzi ?

VICTOR : Da. Dar ce pot eu să fac ? Cel mult pot să scriu o piesă despre noaptea aceasta, dacă vrei, deşi n-are nici o importanţă piesa... Dar mai mult nu pot să fac, decît să-mi spun părerea... Dar eu nu sînt instituţie juridică... Şi nici n-o să mă duc la miliţie... Inutil : nimic nu se rezolvă, materia se conservă... Şi adevărul întotdeauna vine mai tîrziu... Nu, nimic nu se rezolvă, Gilda...

MAMA : Pe cine am crescut, Doamne, pe cine am iubit...

(Intră Veturia, Octavia, Livia. Mama se îmbracă.)

OCTAVIA : Am tras un pui de somn şi-am visat c-am mîncat ciuperci bolunzele...

VETURIA : Aşa-i la petreceri, bei prea mult, mănînci prea mult, ţi se încarcă stomacu şi ţi se întunecă mintea, aşa-mi spunea Costaiche de cînd ne-am cunoscut...

OCTAVIA : Parcă numai eu am băut ? Toţi aţi băut ! Eu l-am visat şi pe Tudor... Şi pe Elizeu, am visat şi dovleac copt, şi Dunăre tulbure, şi ceas cu cuc !

AUREL *(Mamei)* : Unde vrei să te duci ?

MAMA : Lasă-mă...

ION : Vin şi eu cu dumneata...

AUREL *(pieptănîndu-se)* : Aş vrea să dansez cu pisica ! Ea e singura trează dintre voi ! *(Ia sacoşa în braţe.)*

GILDA : Mica ta fericire, mica ta proprietate de fericire. Liniştea ! Tăcerea noastră !

AUREL : Cu ce drept mă condamni ? *(Lui Ion.)* Spune ! Cine te obligă ?

ION : Nimeni. Nu mă tem c-o să pot fi obligat de cineva să spun ce știu, dar nu pot ascunde față de mine ce știu. De ascund, nu mai sînt eu, sînt o pisică !...

AUREL *(răstoarnă sacoșa)* : Poftim !... *(Nu cade nimic.)* Nu e nici o pisică... Nu se ascunde nimic aici, și nici pisica, nefiind, nu-și ascunde murdăria... Nu există pisica ! Și n-am omorît-o eu ! Nici n-a existat ! O să mă invinuiți c-am omorît și pisica.

GILDA : Nu, doar pentru c-ai omorît un om.

ION : Ai omorît mai mult decît un om, ți-ai omorît tatăl. Tatăl este mai mult decît un om, este o parte din tine. Te-ai îndepărtat de el, ai fugit de el ca de un străin, lovindu-l cu mașina, indiferent, mai rău ca un necunoscut... Dar și pentru moartea asta te-aș ierta, dac-ai înțelege-o! Dar tu n-ai frînă, ești un ins fără scrupule, și ca să-ți atingi un scop te rupi de orice. De-ai înțelege crima, te-aș ierta, ea ar fi un accident... O neglijență, sau un moment de demență, cînd omul își pierde orice control. Un moment ! Dar la tine nu-i vorba de un accident de mașină, fiindcă și de nu l-ai lovit cu mașina, tu tot l-ai ucis. Căci nu înțelegi, și cine nu înțelege ce-a făcut sau ce n-a făcut e un criminal posibil. Tu l-ai ucis ca totul să rămînă pe loc, lumea să nu se schimbe, totul să fie fix, mort. Ceea ce este absurd, căci viitorul există.

AUREL : Dar dacă totul a fost un vis ? Acuma e spre dimineață... Dac-ați băut prea mult ? *(Se aude apa la toaletă.)* Cine e acolo ?

OCTAVIA : Poate necuratul. Că și pe el l-am visat.

GILDA : Poate e sufletul lui Elizeu.

OCTAVIA : Dar sufletul poate să tragă apa ?

VICTOR : O fi vreo defecțiune la rezervorul cu apă. *(Deschide ușa la toaletă.)* Elizeu nu e aici !

AUREL : Vedeți, a fost un vis ! *(Lui Ion.)* De ce vrei tu să pleci ?

ION : De ce vrei tu să scapi, n-o să scapi : morții revin mereu, cu tot trecutul lor, și ei trăiesc, și dacă ne-am face că nu-i cunoaștem ar însemna că nu vrem să ne cunoaștem nici pe noi.

AUREL *(rîzînd)* : Știu de ce-l aperi, știu de ce te-a pupat cînd a plecat : e tatăl tău ! Cînd socru-meu Costaiche era plecat la pușcărie, înainte de război, atunci ai apărut tu... Uită-te în buletin și întreab-o și pe mama... E o ipoteză destul de hazoasă !...

ION : Chiar de-ar fi așa, și chiar de n-ar fi, asta nu-mi schimbă părerea despre tine...

AUREL : Dar trezește-te, omule ! N-a fost nimeni aici, nici el, nici Elizeu... Privește, Elizeu nu există !

OCTAVIA : O fi făcut picioare...

GILDA : Cît am fost noi dincolo, l-o fi luat Platon și l-o fi dus la morgă.

AUREL : Chiar de-i așa, tot avea simptome de nebun, dacă s-a sinucis ca un nebun... N-o să ne mai întrebe nimeni... Platon unde e ?

OCTAVIA : Sforăie dincolo. Cred că acuma visează și el ceasul cu cuc.

AUREL : S-au mai pilit oamenii, am mai dormit, și-acuma toți sînt cu mintea tulbure. *(Intră Platon.)* Ei, ce-ai visat ?

PLATON : Multe, l-am visat și pe Elizeu...

OCTAVIA : Dunăre n-ai visat ?

PLATON : Am visat Dunăre mare, dovleac copt și ceas cu cuc.

AUREL : Mamă, trezește-te ! Ioane, lasă prostiile ! Hei, Livio, adă paharele și vinul ! *(Livia aduce paharele și Aurel le umple cu vin.)* Să ne dregem !

MAMA : De-acuma știu ce-am să fac...

AUREL : Ce-ai să faci ? O să spui că s-a întîmplat ceva care de fapt nici nu s-a întîmplat ? S-a întîmplat doar în închipuirea ta, a noastră...

MAMA : Nu se poate ascunde nimic... Nu trebuie.

AUREL : Nu-i nimic de ascuns.

OCTAVIA : Vreți să ne jucăm de-a ascunselea ?

AUREL : Dacă spui, e ca și cum te-ai sinucide. Ne pierzi pe toți.

ION : De ce-o șantajezi ?

MAMA : Ți-ar conveni să mor și eu ? Ca totul să fie tăcere... În casa asta să fie plin de morminte, un cimitir.

OCTAVIA : Eu mă fac prima baba-oarba...

VETURIA : Și eu tot prima... Să fie două deodată... *(Se leagă la ochi.)*

AUREL : N-a fost nimic... Un vis urît, un coșmar.

LIVIA : Poftim paharele, beți.

GILDA : Tu nu bei ?

LIVIA : Eu nu beau niciodată.

GILDA : Tu nu bei, tu nu vorbești, tu nu trăiești niciodată.

LIVIA *(surîzînd)* : M-am obișnuit...

OCTAVIA : Unde ești, Chimiță ?

VETURIA : Aici, aici...

MAMA : Da, e foarte, foarte clar...

PLATON : Vise, nebunie, toată lumea e nebună, și treează, și în vis... De ce ți-e frică nu scapi. Nebunia...

GILDA : Tu ești singurul nebun de-aici...

PLATON : Da, dacă asta îți face ție plăcere... *(Cu un pahar plin în mînă, merge la telefon, face un număr și vorbește încet.)* Alo... Poarta ? Garda ? ! Aveți grijă... Da, veniți, aici avem o droaie de nebuni... Luați-i...

AUREL : La mulți ani !

PLATON : Să bem tot paharul ! *(Îl bea.)* Așa, dar să știți că asta a fost numai proba, adevărul de-abia de-acum o să se arate. *(Sună soneria.)* Poftim ! A sosit și Moș Gerilă ! Să bem, căci întotdeauna trecutul e schimbător, numai viitorul e fix ! *(Bea alt pahar. Soneria continuă.)*

OCTAVIA : Vezi să nu te faci fix turtă ! *(Pe ușă intră Tudor, urmat de Mutu. Mutul merge alături de el, parcă sprijinidu-se unul de altul. Stupoare.)*

VETURIA : Unde ești, Chimiță ?

OCTAVIA : Aici, aici...

TUDOR : Bună seara...